

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
FINANČNA ANALIZA POSLOVANJA PODJETJA FENOLIT d. d.

Ljubljana, januar 2006

SAŠO SUSMAN

IZJAVA

Študent SAŠO SUSMAN izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom mag. URŠKE KOSI, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. PREDSTAVITEV PODJETJA IN PANOGE	2
2.1. PREDSTAVITEV PODJETJA	2
2.2. CILJI PODJETJA.....	3
2.3. PREDSTAVITEV PANOGE.....	3
3. ANALIZA BILANCE STANJA	4
3.1. ANALIZA SREDSTEV	4
3.1.1. Stalna sredstva.....	6
3.1.2. Gibljava sredstva.....	7
3.2. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	10
3.2.1. Kapital	11
3.2.2. Dolgoročne obveznosti.....	12
3.2.3. Kratkoročne obveznosti.....	13
4. ANALIZA IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA	13
4.1. ANALIZA PRIHODKOV	13
4.1.1. Poslovni prihodki	15
4.1.2. Finančni prihodki	15
4.1.3. Izredni prihodki	16
4.2. ANALIZA ODHODKOV	16
4.2.1. Poslovni odhodki.....	17
4.2.2. Finančni odhodki.....	18
4.2.3. Izredni odhodki	18
4.3. ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA.....	18
5. ANALIZA S KAZALNIKI	20
5.1. KAZALNIKI STANJA FINANCIRANJA	20
5.2. KAZALNIKI STANJA INVESTIRANJA.....	23
5.3. KAZALNIKI VODORAVNEGA FINANČNEGA USTROJA	25
5.3.1. Kazalniki finančnega kritja sredstev	26
5.3.2. Kazalniki finančnega kritja obveznosti do virov sredstev ali likvidnostni kazalniki.....	27
5.4. KAZALNIKI GOSPODARNOSTI IN DONOSNOSTI.....	30
5.4.1. Kazalniki gospodarnosti	30
5.4.2. Kazalniki donosnosti	32
5.5. KAZALNIKI OBRAČANJA	33
6. SWOT ANALIZA	37
7. SKLEP	40
LITERATURA	42
VIRI	43
PRILOGE	

1. UVOD

V diplomskem delu analiziram računovodske izkaze podjetja Fenolit za leti 2002 in 2003. Z analizo računovodskih izkazov skušam priti do bistvenih značilnosti poslovanja proučevanega podjetja v izbranem obdobju. Podatke imam za leti 2002 in 2003, saj je le na podlagi podatkov iz dveh obračunskih obdobji mogoče sklepati o spremembah in tudi poiskati vzroke zanje. V analizo sem vključil tudi podatke za celotno dejavnost DG 24.160 proizvodnja plastičnih mas v primarni obliki, v katero spada obravnavano podjetje, in ugotavljal poslovanje dejavnosti kot celote, to je vseh podjetij v dejavnosti v proučevanih letih.

Analizo poslovanja podjetja Fenolit sem izpeljal s primerjavo podatkov iz predhodnega leta, pri čemer sem podatke črpal iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, izdelanih po določenih računovodskih standardov. Pri tem so vsi vrednostni podatki izraženi v slovenskih tolarjih. Ker je v našem gospodarstvu prisotna inflacija, s katero se razvrednoti premoženje, je za analizo podatkov potrebno časovne podatke popraviti z indeksom cen. Podatke iz leta 2003 sem deflacioniral.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je znašal indeks cen industrijskih proizvodov decembra 2003 glede na december 2002 $I_{\text{dec03/dec02}} = 102,1$; kar pomeni, da so se cene industrijskih proizvodov v letu 2003 dvignile za 2,1 %. Povprečni indeks rasti cen industrijskih proizvodov je v letu 2003 glede na leto 2002 znašal $I_{\text{jan-dec03/jan-dec02}} = 102,5$. To pomeni, da so se cene industrijskih proizvodov v letu 2003 glede na leto 2002 v povprečju povečale za 2,5 %. Podatke iz bilance stanja v letu 2003, ki se nanašajo na stanje konec leta, sem popravil z indeksom cen industrijskih proizvodov, in sicer $I_{\text{dec03/dec02}} = 102,1$; medtem ko sem pri izkazu poslovnega izida vrednostne podatke iz leta 2003, ki so spremenljivka tokov, popravil s povprečnim indeksom cen industrijskih proizvodov v višini 102,5. S tem je dosežena primerljivost podatkov v letu 2002 s podatki v letu 2003.

Podatke iz leta 2001, ki sem jih potreboval iz bilance stanja, sem inflacioniral z indeksom cen industrijskih proizvodov, ki je znašal $I_{\text{dec02/dec01}} = 103,7$. Povprečni indeks rasti cen industrijskih proizvodov pa je znašal $I_{\text{jan-dec02/jan-dec01}} = 105,1$, ki sem ga potreboval za inflacioniranje podatkov iz izkaza poslovnega izida v letu 2001. V samem diplomskem delu sem uporabljal že popravljene podatke; iz tabel, ki so dodane v prilogah, pa so razvidni tudi osnovni podatki.

Namen finančne analize podjetja Fenolit d. d. je podrobno osvetliti njegovo poslovanje in obenem pokazati na probleme, s katerimi se podjetje srečuje. Poleg tega pa želim tudi prikazati mesto Fenolita v celotni dejavnosti.

Cilj finančne analize podjetja Fenolit je ugotoviti prednosti in slabosti ter predlagati možne ukrepe za odpravo slabosti v poslovanju in večje izkoriščanje danih prednosti, kar bi pripeljalo do boljših rezultatov celotnega poslovanja.

Diplomsko delo obsega sedem poglavij. Uvodu sledi kratka predstavitev podjetja Fenolit in panoge, za katere je izdelana finančna analiza. V tretjem poglavju analiziram strukturo bilance stanja in sestavo posameznih postavk s strukturnimi deleži ter na podlagi povečanja oziroma zmanjšanja deleža ugotavljam razlike med proučevanima obdobjema. Na enak način sem analiziral izkaz poslovnega izida v četrtem poglavju. Peto poglavje je namenjeno analizi računovodskih kazalnikov, ki vsebuje še njihov izračun in razlago. Šesto poglavje je namenjeno SWOT analizi. Bistvene ugotovitve celotne analize so strnjene v zadnjem, sklepnem poglavju.

2. PREDSTAVITEV PODJETJA IN PANOGE

2.1. PREDSTAVITEV PODJETJA

Podjetje Fenolit je bilo ustanovljeno leta 1953 kot družbeno podjetje za proizvodnjo fenolnih mas za stiskanje bakelita. Razvoj industrije je s povpraševanjem po novih materialih spodbudil hitro rast proizvodnje in širitev proizvodnega programa. Tako je bil leta 1963 z nakupom hidravlične stiskalnice postavljen temelj stiskalnice – novega obrata za predelavo bakelita. Leto kasneje je podjetje s postavitvijo reaktorja za proizvodnjo lepil in smol na osnovi fenola ponovno razširilo svojo dejavnost. S postavitvijo novega obrata smole je bil postavljen proizvodni okvir, znotraj katerega podjetje še danes deluje.

Danes podjetje zaposluje okoli 80 delavcev, njegova proizvodnja pa poteka v treh obratih:

- ~ obrat smole z letno zmogljivostjo 25.000 ton različnih smol,
- ~ obrat bakelita z letno zmogljivostjo 5.000 ton različnih fenolnih mas za stiskanje in brizganje ter
- ~ obrat stiskalnice z letno zmogljivostjo predelave 3.000 ton različnih mas.

Stalne spremembe v okolju silijo podjetje Fenolit k nenehnemu prilagajanju in iskanju novih rešitev ter obenem dolgoročno zagotavljajo obstoj in razvoj podjetja. Podjetje Fenolit je tako v juniju leta 2000 pridobilo ISO certifikat 9001. Z njim se je podjetje zavezalo k doslednemu uresničevanju politike kakovosti, kar pomeni za vse zaposlene zelo zahtevno nalogo, saj je potreben stalen trud za izpolnjevanje postavljenih nalog, to pa prispeva k uspešnosti podjetja.

2.2. CILJI PODJETJA

V skladu s standardi ISO 9001 ima podjetje Fenolit načrtane naslednje cilje:

- ~ kakovost izdelkov mora biti na ravni kakovostno tržno usmerjenih podjetij,
- ~ potrebe in zahteve kupcev imajo odločilno vlogo pri končnem izdelku,
- ~ sprotno spremljanje doseganja zastavljenih ciljev ter uvajanje izboljšav na vseh področjih poslovanja,
- ~ hitra odprava vseh odstopanj od predpisane kakovosti,
- ~ stalno izobraževanje zaposlenih s ciljnimi usmerjenjem v politiko kakovosti,
- ~ uresničitev politike kakovosti je skupna naloga in odgovornost vseh zaposlenih.

Za doseganje teh ciljev Fenolitove poslovne politike je kakovost proizvodov skupaj s pravilnim izborom proizvodov, pravočasnimi roki dobav in primernimi cenami primarna in strateška naloga vseh zaposlenih. Za uspešno dolgoročno poslovanje Fenolita je potrebno upoštevati tudi okoljske vidike, saj je v razvitem svetu sprejeta filozofija, da so kakovostni le tisti proizvodi, ki so narejeni na okolju prijazen način, pri uporabi ne povzročajo škodljivih vplivov na okolje, pri izdelavi pa je poskrbljeno za varnost in zdravje.

2.3. PREDSTAVITEV PANOGE

Podjetje Fenolit se uvršča v proizvodno dejavnost, saj so pglavitni proizvodi, ki jih proizvaja. Klasifikacija razvršča podjetje Fenolit v dejavnost DG 24.160 proizvodnja plastičnih mas v primarni obliki, v kateri je bilo po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije v letu 2001 12 podjetij, v letu 2002 in 2003 pa 13 podjetij, zato sem se odločil, da bom ugotovljena dejstva primerjal kar s podatki za celotno dejavnost. Podjetje Fenolit si je v letu 2003 zadalo cilj, da bo izvedlo nekaj večjih investicij, in sicer postavitev nove bakelitne linije ter večjih reaktorjev za kuhanje smol. Tako je razširilo in povečalo svoj proizvodni program, vse investicije pa so bile realizirane do konca leta 2003.

Glavni konkurent podjetju Fenolit v dejavnosti je podjetje Melamin iz Kočevja. Vseh preostalih 11 podjetij je bistveno manjših in predstavljajo skupaj okrog 20 % vseh prihodkov ter 20 % vseh sredstev v dejavnosti. Podjetje Melamin je največje v dejavnosti in predstavlja približno 50 % tako sredstev kot prihodkov celotne dejavnosti. Podjetje Fenolit je po velikosti na drugem mestu v dejavnosti in zajema približno 30 % vseh prihodkov ter vseh sredstev. Tako podjetje Fenolit kot dejavnost večino svojih proizvodov izvozita na tuje tržišče, kar v odstotkih pomeni okoli 72 % v tujino in 28 % na domači trg.

3. ANALIZA BILANCE STANJA

V podjetjih se stalno sprašujemo, kaj bi se dalo izboljšati v poslovanju in kako to storiti, saj konkurenca neposredno odpira ta vprašanja. Iskanje odgovorov na ta vprašanja je predmet znanstvene discipline, ki ji tradicionalno pravimo analiza poslovanja (Pučko, 1998, str. 7). Lipovec razlaga analizo poslovanja kot proces spoznavanja poslovanja konkretnega podjetja kot pripravo na odločanje v podjetju ali v njegovih organizacijskih enotah o izboljšanju uspešnosti poslovanja s stališča uporabnika analize (Pučko, 1998, str. 8). Analizo poslovanja podjetja lahko razdelimo na dva aspekta, in sicer finančna analiza (analiza bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaz finančnih tokov) ter analiza osnovnih funkcij podjetja (nabavna, prodajna, kadrovska, proizvodna ter finančna funkcija) (Rovčanin, 2003, str. 217).

Računovodski izkazi navadno vsebujejo veliko koristnih informacij, do katerih pridemo z ustrežno analizo. Vendar so za različne namene potrebne različne informacije in zato so tudi analize različne. Ena izmed njih se imenuje finančna analiza. S finančno analizo računovodskih izkazov lahko pridobimo dobro sliko o finančnem stanju podjetja in oceno o trendu finančnega poslovanja podjetja. Za finančno analizo računovodskih izkazov poslovanja obstaja kar nekaj metod in tehnik, vendar se poleg analize absolutnih podatkov daleč najbolj uporablja analiza s finančnimi kazalci (Mramor, 1993, str. 164).

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja (Slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju SRS), 2001, str. 167).

Pri analizi računovodskih izkazov se moramo zavedati, da se le-ti nanašajo na preteklo poslovanje podjetja, na podlagi dobljenih informacij pa želimo praviloma predvideti prihodnje poslovanje podjetja. Poleg tega se moramo zavedati, da računovodski izkazi, še posebej bilanca stanja, kažejo stanje podjetja v določenem trenutku in se zato lahko hitro spremenijo.

V analizi bilance stanja bom razčlenil sredstva in obveznosti do virov sredstev po pojavnih oblikah in tako ugotovil sestavo sredstev in obveznosti do njihovih virov ter jih primerjal s sestavo iz prejšnjega obdobja. Za svojo analizo bom uporabil tudi podatke za celotno dejavnost in analiziral strukturne deleže posameznih ekonomskih kategorij podjetja Fenolit v celotni dejavnosti.

3.1. ANALIZA SREDSTEV

Sredstva so viri, ki imajo zmožnost zagotavljati podjetju neke ekonomske koristi v prihodnosti, torej zmožnost povečevanja prihodnjih denarnih pritokov in zmanjšanja denarnih

odtokov v prihodnosti. Predmet je lahko sredstvo, če bo prinašalo neke ekonomske koristi v prihodnosti (Stickney, 1996, str. 9).

Glede na hitrost kroženja delimo sredstva na stalna sredstva in gibliva sredstva. Med stalna sredstva razvrščamo osnovna sredstva in dolgoročne finančne naložbe, medtem ko med gibliva sredstva razvrščamo obratna sredstva in kratkoročne finančne naložbe.

Z osnovnimi sredstvi razumemo stvari in pravice, ki zaradi sodelovanja v poslovnem procesu postopno prenašajo svojo vrednost na poslovne učinke in ki se v svojo prvotno pojavno obliko vračajo praviloma v obdobju, daljšem od leta dni.

Z obratnimi sredstvi razumemo stvari, pravice in denar, ki se zaradi sodelovanja v poslovnem procesu porabijo, prehajajo iz ene pojavne oblike v drugo in se v prvotno pojavno obliko vračajo praviloma v obdobju, krajšem od leta dni (Turk, Melavc, Korošec, 2004, str. 49).

Tabela 1: Obseg in struktura sredstev podjetja Fenolit in celotne dejavnosti za leti 2002 in 2003 v 1000 SIT

Postavke	Fenolit					Dejavnost		
	2002	%	2003	%	I 03/02	2002	2003	I 03/02
1 Stalna sredstva	993.649	42,9	1.075.191	38,6	108,2	4.116.115	4.092.154	99,4
2 Gibliva sredstva	1.318.785	56,9	1.709.284	61,4	129,6	4.245.330	4.691.448	110,5
3 Aktivne časovne razmejitve	4.884	0,2	1.269	0,0	26,0	7.169	5.697	79,5
4 SKUPAJ SREDSTVA	2.317.318	100	2.785.744	100	120,2	8.368.614	8.789.299	105,0

Vir: Bilanci stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2002 in 2003; AJ PES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.

Iz Tabele 1 je razvidno, da so se skupna sredstva v letu 2003 za podjetje Fenolit povečala za 20,2 %, kar je posledica predvsem povečanja gibljivih sredstev, kjer so se povečale zaloge in kratkoročne poslovne terjatve, in deloma tudi stalnih sredstev, saj je podjetje veliko vlagalo v proizvodne naprave in stroje. Delež stalnih sredstev v vseh sredstvih leta 2002 znaša 42,9 %, v letu 2003 pa 38,6 %. Ta delež se je zmanjšal glede na predhodno leto predvsem zaradi povečanja vrednosti gibljivih sredstev. Gibliva sredstva so se v letu 2003 vrednostno povečala v primerjavi z letom 2002, in sicer za 29,6 % in tako znašala 61,4 %. Delež aktivnih časovnih razmejitev v celotnih sredstvih je zanemarljiv.

Glavni razlog za povečanje stalnih sredstev v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 vidim v povečanju opredmetenih osnovnih sredstev, in sicer je podjetje veliko vlagalo v proizvodne naprave in stroje, čeprav so se neopredmetena dolgoročna sredstva in dolgoročne finančne naložbe zmanjšale, kar je razvidno iz Tabele 2 (na str. 6). Vzroki za povečanje gibljivih sredstev pa so v povečanju zalog in povečanju poslovnih terjatev, predvsem kratkoročnih poslovnih terjatev. V primerjavi s celotno dejavnostjo se strukturni deleži stalnih in gibljivih sredstev v vseh sredstvih podjetja Fenolit ne razlikujejo veliko. Bistvena razlika je v tem, da je obravnavano podjetje v letu 2003 glede na celotna sredstva raslo bolj kot dejavnost, ki pa je posledica zgoraj naštetih razlogov.

3.1.1. Stalna sredstva

Z vidika bilance stanja členimo stalna sredstva takole (Turk et al., 2004, str. 104):

- ~ neopredmetena dolgoročna sredstva,
- ~ opredmetena osnovna sredstva in
- ~ dolgoročne finančne naložbe.

Neopredmetena osnovna sredstva se pojavljajo v obliki pravic, medtem ko se opredmetena osnovna sredstva pojavljajo v obliki stvari. Za stalna sredstva je značilno, da je njihov koeficient obračanja manjši od ena. To pomeni, da stalna sredstva v poslovnem procesu postopoma prenašajo svojo vrednost na poslovne učinke in se v svojo prvotno pojavno obliko vračajo v obdobju, daljšem od enega leta.

Dolgoročna finančna naložba je finančna naložba, ki naj bi se obdržala več kot leto dni in s katero naj se ne bi trgovalo. Dolgoročne finančne naložbe so sestavni del dolgoročnih finančnih instrumentov podjetja in so sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi iz njih dolgoročno povečalo svoje finančne prihodke (Hieng et al., 2005, str. 29).

Stalna sredstva so širši pojem od osnovnih sredstev, ki vsebujejo opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, ne vsebujejo pa dolgoročnih finančnih naložb. Hkrati so stalna sredstva ožji pojem od dolgoročnih sredstev, saj so dolgoročne poslovne terjatve vključene v okvir gibljivih sredstev (Hočevar, Igličar, Zaman, 2000, str. 40).

Tabela 2: Obseg in struktura stalnih sredstev podjetja Fenolit in celotne dejavnosti za leti 2002 in 2003 v 1000 SIT

Postavke	Fenolit					Dejavnost		
	2002	%	2003	%	I 03/02	2002	2003	I 03/02
1 Neopredmetena dolgoročna sredstva	1.464	0,1	314	0,0	21,4	21.406	13.739	64,2
2 Opredmetena osnovna sredstva	745.001	75,0	948.928	88,3	127,4	3.735.023	3.843.950	102,9
2.1 Zemljišča	184.239	18,5	180.450	16,8	97,9	N.P.	N.P.	N.P.
2.2 Zgradbe	117.437	11,8	93.392	8,7	79,5	N.P.	N.P.	N.P.
2.3 Proizvajalne naprave in stroji	386.561	38,9	647.012	60,2	167,4	N.P.	N.P.	N.P.
2.4 Druge naprave in oprema	25.980	2,6	20.701	1,9	79,7	N.P.	N.P.	N.P.
2.5 Predejmi in pridobitev OOS in OOS v gradnji in izdelavi	30.784	3,1	7.373	0,7	24,0	N.P.	N.P.	N.P.
3 Dolgoročne finančne naložbe	247.184	24,9	125.949	11,7	51,0	359.686	234.465	65,2
4 STALNA SREDSTVA	993.649	100	1.075.191	100	108,2	4.116.115	4.092.154	99,4

Vir: Bilanci stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2002 in 2003; AJ PES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.

Na podlagi podatkov iz Tabele 2 lahko ugotovimo, da je strukturni delež opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2002 znašal 75 % vseh stalnih sredstev, v letu 2003 pa se je vrednost opredmetenih osnovnih sredstev še povečala, in sicer za 27,4 % glede na predhodno leto in je delež v letu 2003 znašal 88,3 % vseh stalnih sredstev. Povečanje deleža opredmetenih osnovnih sredstev izhaja iz povečanja vrednosti proizvodnih naprav in strojev, saj se je

vrednost povečala za 67,4 % v letu 2003 glede na predhodno leto, to pa zato, ker je podjetje Fenolit v letu 2003 veliko vlagalo v prenovno proizvodnjo. Proučevano podjetje je zakonsko omejeno s strani okoljevarstvenikov, saj je njegova lokacija na robu Ljubljanskega barja in zato ne sme postavljati novih reaktorjev, ampak lahko le stare, obstoječe zamenja z večjimi reaktorji, kar je podjetje že začelo izvajati, toda v nedogled se tako ne bo moglo širiti. Smiselno za podjetje bi bilo, da bi razmišljalo tudi v to smer, da bi zamenjalo lokacijo ali odprlo še kakšno podjetje na drugi lokaciji, saj je glede na prihodke to dokaj perspektivna panoga. Vlaganje podjetja v nove naprave in stroje nanj deluje pozitivno, saj se tako znižujejo stroški in povečujejo prihodki. Vse ostale postavke opredmetenih osnovnih sredstev so se zmanjšale, vendar je njihov vpliv tako majhen, da niso imele večjega vpliva na spremembo vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev.

Iz Tabele 2 (na str. 6) je še razvidno, da so se dolgoročne finančne naložbe v letu 2003 močno zmanjšale v primerjavi z letom poprej, in sicer za 49 %. Tudi v celotni dejavnosti so se dolgoročne finančne naložbe v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 zmanjšale, a za manj kot pri proučevanem podjetju, in sicer za 34,8 %. To pomeni, da so podjetja manj denarja plasirala v dolgoročne finančne naložbe in da se bodo zaradi tega dolgoročno gledano znižali tudi prihodki iz financiranja. To je za proučevano podjetje dobro, saj je tako imelo dovolj denarja za načrtovane investicije, saj funkcija podjetja ni nalaganje denarja, temveč proizvodnja.

3.1.2. Gibljiva sredstva

Med gibljiva sredstva spadajo obratna sredstva in kratkoročne finančne naložbe. Obratna sredstva so predvsem stvari (zaloge surovin, materiala, nedokončane proizvodnje in proizvodov ter blaga) ter pravice in denar.

Gibljiva sredstva se nenehno spreminjajo iz ene oblike v drugo, pri tem pa podjetje opravlja svojo dejavnost. Z vidika pridobivanja prihodkov bi lahko takšna sredstva označili kot tista, ki neposredno sodelujejo pri pridobivanju poslovnih prihodkov (Turk et al., 2004, str. 154).

Gibljiva sredstva so širši pojem od kratkoročnih sredstev, ker vključujejo tudi dolgoročne poslovne terjatve. Na drugi strani so širši pojem tudi od obratnih sredstev, ker obsegajo še kratkoročne finančne naložbe. Obratna sredstva so ekonomski pojem, vezan, enako kot osnovna sredstva, na nastajanje prihodkov od poslovanja, medtem ko finančne naložbe (tako dolgoročne kot kratkoročne) vodijo do prihodkov od financiranja.

Zaloge so sredstva v opredmeteni obliki (SRS, 2001, str. 49), ki so v postopku proizvodnje, katerega učinki bodo namenjeni prodaji, ki bodo porabljena pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev, namenjenih prodaji, in ki so namenjena prodaji v okviru rednega poslovanja.

Dolgoročne poslovne terjatve sestavljajo predvsem blagovni krediti, dolgoročno dani pravnim in fizičnim osebam v državi ali v tujini, dolgoročni potrošniški krediti, dolgoročno dane varščine, dolgoročne terjatve iz finančnega najema in druge dolgoročne terjatve iz poslovanja organizacije. Dolgoročne poslovne terjatve so vse terjatve, ki zapadejo v obdobju, daljšem od leta dni.

Kratkoročne terjatve so tiste, ki zapadejo v plačilo v roku, krajšem od enega leta, pa tudi deli dolgoročnih terjatev, ki so že zapadli v plačilo (a niso bili plačani) ali pa bodo zapadli v plačilo v enem letu po datumu bilance stanja (Hieng et al., 2005, str. 47).

Kratkoročne finančne naložbe so sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, kratkoročno povečalo svoje finančne prihodke oziroma ohranjalo in večalo vložena sredstva, pa tudi dosegalo druge namene, ki niso nujno povezani z doseganjem dobička.

V denarna sredstva so vključena vsa denarna sredstva, tako tista, ki so potrebna za tekoče poslovanje, kot ona, ki so izločena za posebne namene na računih bank. Z denarnimi sredstvi razumemo vsa tista sredstva, ki so v podjetju v blagajni kot gotovina ali pa dobroimetje na računih v bankah in drugih finančnih organizacijah.

Podrobnejša struktura in obseg gibljivih sredstev podjetja Fenolit in celotne dejavnosti je prikazana v Tabeli 3.

Tabela 3: Obseg in struktura gibljivih sredstev podjetja Fenolit in celotne dejavnosti za leti 2002 in 2003 v 1000 SIT

Postavke	Fenolit					Dejavnost		
	2002	%	2003	%	I 03/02	2002	2003	I 03/02
1 Zaloge	240.271	18,2	300.089	17,6	124,9	1.085.256	1.163.249	107,2
1.1 Surovine in material	177.874	13,5	221.987	13,0	124,8	N.P.	N.P.	N.P.
1.2 Nedokončana proizvodnja	1.959	0,1	544	0,0	27,8	N.P.	N.P.	N.P.
1.3 Proizvodi	53.432	4,1	77.558	4,5	145,2	N.P.	N.P.	N.P.
1.4 Predujmi za zaloge	7.006	0,5	0	0,0	0,0	N.P.	N.P.	N.P.
2 Dolgoročne poslovne terjatve	76	0,0	50	0,0	65,8	96	1.814	1889,6
3 Kratkoročne poslovne terjatve	919.554	69,7	1.275.333	74,6	138,7	2.139.133	2.696.238	126,0
4 Kratkoročne finančne naložbe	76.076	5,8	76.106	4,5	100,0	679.892	611.381	89,9
5 Denarna sredstva	82.808	6,3	57.706	3,4	69,7	340.953	218.766	64,2
6 GIBLJIVA SREDSTVA	1.318.785	100	1.709.284	100	129,6	4.245.330	4.691.448	110,5

Vir: Bilanci stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2002 in 2003; AJPES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.

Gibljiva sredstva so se pri Fenolitu v letu 2003 povečala za 29,6 % v primerjavi z letom 2002. Največ sta k temu pripomogli postavki kratkoročnih poslovnih terjatev in zalog. Prve so se v letu 2003 glede na leto 2002 povečale za 38,7 %, druge pa za 24,9 %. S povečanjem zalog se pojavljajo tako slabosti kot prednosti za podjetje. Slaba stran povečanja zalog je prav gotovo povečanje stroškov, povezanih z zalogami (stroški skladiščenja, stroški razsipa, kala,

pokvarljivosti in razni oportunitetni stroški), prednost pa je ta, da proizvodnja podjetja poteka brez zastojev. Podjetje mora uporabljati takšno količino zalog, da bo proizvodnja nemoteno delovala in da stroški skladiščenja ne bodo previsoki. Razlog za povečanje zalog materiala in surovin je lahko tudi v pojavitvi krize na nabavnem trgu. Če podjetje noče izgubiti ključnih kupcev, mora imeti dovolj zaloge za proizvodnjo. Podobno velja tudi za gotove proizvode, saj se podjetje boji, da ne bi prišlo do naglega povečanja povpraševanja, in zato ustvarja zalogo, da ne bi izgubilo ključnih kupcev. Problem se pojavi takrat, ko podjetje ne bi moglo prodati svojih zalog in bi morali zaloge prodajati s popustom. Podrobnejšo sestavo zalog nam prikazuje zgornja tabela, iz katere lahko takoj ugotovimo, da pretežni del zalog v podjetju predstavljajo surovine in material, ki so se v letu 2003 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 24,8 %. Vrednost nedokončane proizvodnje se je leta 2003 zmanjšala za 72,2 %, vrednost zalog proizvodov pa se je povečala za 45,2 %.

Prav tako kot zalogam, se je povečal delež tudi kratkoročnim poslovnim terjatvam, ki je v letu 2002 znašal 69,7 %. Leto kasneje pa se je vrednost še povečala za 38,7 % in delež je znašal 74,6 %. Pojavljajo pa se tudi slabosti, povezane s kratkoročnimi poslovnimi terjatvami. Velik obseg kratkoročnih poslovnih terjatev kaže, da kupci niso sposobni sproti poravnati svojih obveznosti do podjetja. Po drugi strani pa kaže tudi na to, da podjetje ni sposobno učinkovito izterjati dolgov od svojih dolžnikov. Lahko velja tudi, da podjetje zaradi močnih pritiskov konkurence na tak način kreditira kupce in jih s tem veže nase, to pa je del prodajne politike podjetja. Tudi pri celotni dejavnosti se je vrednost kratkoročnih poslovnih terjatev povečala, vendar za manj kot pri podjetju Fenolit, in sicer za 26 %.

Iz Tabele 3 (na str. 8) je razvidno, da so dolgoročne poslovne terjatve za podjetje Fenolit tako v letu 2002 kot v letu 2003 zanemarljivo majhne, saj znašajo manj kot 0,01 %. Podobno velja za celotno dejavnost, čeprav so v letu 2003 nekoliko višje in znaša delež dolgoročnih poslovnih terjatev v vseh gibljivih sredstvih 0,04 %.

Podjetje Fenolit je v letu 2002 in tudi v letu 2003 kratkoročno plasiralo sredstva v vrednosti 76 mio SIT kot kratkoročne finančne naložbe, kar je približno 5 % vseh gibljivih sredstev. V primerjavi z dejavnostjo ima obravnavano podjetje nizek delež kratkoročnih finančnih naložb, kar ni tako slabo, saj je podjetje ustvarjeno za proizvodnjo, ne pa za nalaganje denarja. Delež kratkoročnih finančnih naložb v gibljivih sredstvih za celotno dejavnost se je v letu 2003 nekoliko zmanjšal, in sicer s 16 % v letu 2002 na 13 % v letu 2003, kar pomeni padec vrednosti te postavke za 10,1 %.

Delež denarnih sredstev podjetja Fenolit v gibljivih sredstvih predstavlja 3,4 % v letu 2003, kar je za 30,3 % manjša vrednost kot v letu 2002, vendar zagotavlja potrebna sredstva, ki so nujna za zadovoljivo finančno poslovanje podjetja.

3.2. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

S finančnega vidika nam obveznosti do virov sredstev nakazujejo, kako je nek poslovni sistem financiran. V bilanci stanja so obveznosti do virov sredstev prikazane v pasivi.

Medtem ko nam sredstva dajejo odgovor na vprašanje, kaj; nam viri sredstev dajejo odgovor na vprašanje, od kod. Viri sredstev so pravne in fizične osebe, ki so podjetju s svojimi finančnimi naložbami ali dobavami omogočile sredstva (Turk, 1990, str. 238). S poslovanjem nastajajo različna razmerja podjetja do vlagateljev kapitala, dobaviteljev materiala in storitev, do zaposlenih za neizplačane plače, posojilodajalcev in do tistih, ki so udeleženi pri delitvi dobička.

Do vseh virov ima podjetje obveznosti. Ene je treba vrniti, za druge pa poskrbeti, da ohranijo svojo vrednost in se kapitalizirajo. Kapitala ni potrebno vrniti, zato so takšni viri lastni viri. Druge vire, ki se vračajo, uvrščamo med tuje vire ali dolgove, po roku zapadlosti pa med kratkoročne in dolgoročne obveznosti.

Dolgoročne obveznosti do virov sredstev zajemajo:

- ~ kapital,
- ~ dolgoročne rezervacije in
- ~ dolgoročne dolgove.

Kratkoročne obveznosti do virov sredstev zajemajo:

- ~ kratkoročne dolgove in
- ~ kratkoročne pasivne časovne razmejitev.

V Tabeli 4 je prikazana pasiva podjetja Fenolit in celotne dejavnosti za leti 2002 in 2003.

Tabela 4: Obseg in struktura obveznosti do virov sredstev podjetja Fenolit in celotne dejavnosti za leti 2002 in 2003 v 1000 SIT

Postavke	Fenolit					Dejavnost		
	2002	%	2003	%	I 03/02	2002	2003	I 03/02
1 Kapital	1.473.539	63,6	1.595.044	57,3	108,2	5.531.708	5.755.573	104,0
1.1 Osnovni kapital	388.671	16,8	380.677	13,7	97,9	1.194.214	1.122.899	94,0
1.2 Kapitalske rezerve	0	0,0	0	0,0	/	35.064	36.580	104,3
1.3 Rezerve iz dobička	157.116	6,8	153.884	5,5	97,9	1.522.061	1.490.001	97,9
1.4 Preneseni čisti poslovni izid	226.372	9,8	324.970	11,7	143,6	649.629	1.069.749	164,7
1.5 Čisti poslovni izid poslovnega leta	105.422	4,5	151.737	5,4	143,9	439.463	392.834	89,4
1.6 Prevrednotovalni popravki kapitala	595.958	25,7	583.776	21,0	98,0	1.691.277	1.643.510	97,2
2 Dolgoročne rezervacije	0	0,0	0	0,0	/	3.600	6.995	194,3
3 Dolgoročne obveznosti	112.018	4,8	262.230	9,4	234,1	287.996	571.583	198,5
4 Kratkoročne obveznosti	718.331	31,0	925.126	33,2	128,8	2.528.457	2.439.708	96,5
5 Pasivne časovne razmejitve	13.430	0,6	3.344	0,1	24,9	16.853	15.440	91,6
6 OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	2.317.318	100	2.785.744	100	120,2	8.368.614	8.789.299	105,0

Vir: Bilanci stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2002 in 2003; AJ PES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.

Iz Tabele 4 (na str. 10) je mogoče razbrati, da je kapital v podjetju Fenolit prevladujoča oblika obveznosti do virov sredstev, saj je bil njegov delež 63,6 % v letu 2002 oziroma 57,3 % v letu 2003. Na osnovi takšnega deleža kapitala ugotavljam, da v tem podjetju prevladujejo nevračljive obveznosti do virov sredstev in da dolgovi v obeh letih predstavljajo približno 40 % obveznosti do virov sredstev.

Če pogledamo celotno dejavnost, vidimo, da je znašal delež kapitala v obveznostih do virov sredstev 66,1 % leta 2002, v letu 2003 pa 65,5 %. To pomeni, da so sredstva podjetij v dejavnosti večinoma financirana z lastnimi viri, približno 35 % pa je financiranja s tujimi viri, ki jih bodo morala podjetja vrniti. Primerjava proučevanega podjetja in dejavnosti pokaže, da je dejavnost v večji meri financirana z lastnimi viri, torej s kapitalom, proučevano podjetje pa z dolgovi, kar je dobro, saj je kapital lahko dražji vir financiranja kot pa najem kredita pri banki.

Največji delež dolgov proučevanega podjetja v obveznostih do virov sredstev predstavljajo kratkoročne obveznosti. Njihov delež je bil leta 2002 31 %, leto kasneje pa 33,2 %. V dejavnosti je bil ta delež nižji, saj je leta 2002 znašal 30,2 %, leta 2003 pa 27,8 %. Dolgoročne obveznosti so se v podjetju v letu 2003 glede na leto 2002 povečale za 134,1 %. V dejavnosti pa so se le-te povečale za 98,5 % v proučevanem obdobju. Obveznosti so se pri podjetju Fenolit povečale predvsem zaradi investicij v proizvodne naprave in stroje.

Delež pasivnih časovnih razmejitev je tako pri podjetju kot pri dejavnosti zanemarljiv. Podjetje Fenolit se za tako oblikovanje sredstev odloča v zelo majhni meri, saj je delež pasivnih časovnih razmejitev v obeh letih manj kot 1 % obveznosti do virov sredstev.

Podjetje Fenolit nima dolgoročnih rezervacij, pri celotni dejavnosti pa so le-te zelo nizke, saj ne presegajo niti 0,1 % vseh obveznosti do virov sredstev.

3.2.1. Kapital

Kapital je najpomembnejša postavka bilance stanja. Kapital je ostanek sredstev po odštetju vseh dolgov. Je obveznost do lastnikov, ki pred prenehanjem delovanja podjetja ne zapade. Imenujemo ga celotni kapital, kar pomeni lastniško financiranje podjetja in njegovo obveznost do lastnikov. S kapitalom razumemo lastništvo podjetja, ki ga določimo z vplačano kapitalo vlogo ali pa z vplačanim delniškim kapitalom.

Iz podatkov v Tabeli 4 (na str. 10) je razvidno, da predstavlja osnovni kapital, ki je nominalno opredeljen v statutu podjetja in so ga temu ustrezno vpisali oziroma vplačali njegovi lastniki, podjetja Fenolit v letu 2002 16,8 %, v letu 2003 pa 13,7 % vseh obveznosti do virov sredstev. Tudi podjetja v dejavnosti imajo približno enak odstotek osnovnega kapitala v celotnih

obveznostih do virov sredstev. Podjetje Fenolit kapitalskih rezerv nima, v panogi pa so le-te zanemarljivo majhne.

Rezerve iz dobička se razčlenjujejo na zakonske, statutarne, rezerve za lastne deleže in druge rezerve iz dobička, le-te so vzpostavljene pri delitvi pozitivnega poslovnega izida in služijo poravnanju možnih izgub v prihodnjih letih (SRS, 2001, str. 74). Rezerve iz dobička so v letu 2003 nižje za 2,1 % v primerjavi z letom 2002 in so tako v letu 2003 znašale 5,5 % celotnih obveznosti do virov sredstev. Skupina podjetij v celotni dejavnosti ima višji delež rezerv iz dobička v celotnih obveznostih do virov sredstev kot proučevano podjetje, saj njeni deleži znašajo 18,2 % v letu 2002 in 17 % v letu 2003. Podjetje Fenolit ima nekaj več kot 10 odstotni delež rezerv iz dobička v rezervah iz dobička celotne dejavnosti.

Vrednost prenesenega čistega poslovnega izida podjetja Fenolit se je v letu 2003 povečala za 43,6 % in tako je delež predstavljal 11,7 % celotnih obveznosti do virov sredstev. To povečanje je predvsem posledica prenosa skoraj celotnega dobička v naslednje leto, kar bo podjetju zagotovilo dovolj finančnih sredstev za izvedbo načrtovanih investicij, ki so opisane pri predstavitvi podjetja. Celotna dejavnost ima v obeh obravnavanih letih približno enak delež prenesenega čistega poslovnega izida v celotnih obveznostih do virov sredstev kot proučevano podjetje. Delež prenesenega čistega poslovnega izida podjetja Fenolit v celotni dejavnosti pa se giblje od 30 % do 35 %. Čisti poslovni izid se je leta 2003 povečal za 43,9 % in tako je njegov delež znašal 5,4 %. Podjetje Fenolit ima tudi zelo visok delež čistega dobička v celotni dejavnosti, saj ta znaša kar 38,6 % leta 2003, največji konkurent pa 40,8 %.

3.2.2. Dolgoročne obveznosti

Dolgoročne obveznosti so obveznosti v zvezi s financiranjem sredstev, ki jih je treba v obdobju, daljšem od leta dni, vrniti oziroma poravnati. Obveznosti predstavljajo za podjetje največje tveganje (White, Sondhi, Fried, 1993, str. 219).

Delež dolgoročnih obveznosti iz financiranja v obveznostih do virov sredstev, kot lahko vidimo iz Tabele 4 (na str. 10), predstavlja v letu 2002 4,8 %, v letu 2003 pa 9,4 %, kar pomeni, da se je vrednost dolgoročnih obveznosti povečala za 134,1 %. Podjetje Fenolit ima med dolgoročnimi obveznostmi le dolgoročne finančne obveznosti do bank, saj je podjetje v letu 2003 veliko vlagalo v proizvodjalne naprave in stroje.

V Tabeli 4 (na str. 10) lahko vidimo, da se je tudi vrednost dolgoročnih obveznosti celotne dejavnosti v obveznostih do virov sredstev leta 2003 povečala v primerjavi z letom 2002 kar za 98,5 %. Delež dolgoročnih obveznosti podjetja Fenolit se je leta 2003 v celotni dejavnosti povišal z 38,9 % na 45,9 %.

3.2.3. Kratkoročne obveznosti

Kratkoročne obveznosti so tiste, ki zapadejo v plačilo v roku, krajšem od enega leta. Podjetje mora te obveznosti poravnati sproti, najkasneje pa v enem letu. Kratkoročne obveznosti so bodisi poslovne bodisi finančne. Kratkoročne poslovne obveznosti se pojavljajo predvsem v zvezi z odlaganjem poravnave do dobaviteljev. Kratkoročne finančne obveznosti pa se pojavljajo v zvezi s posojilodajalci, ki podjetju posojajo finančna sredstva z rokom zapadlosti največ leto dni.

Iz Tabele 4 (na str. 10) je razvidno, da so se kratkoročne obveznosti vseh obveznosti podjetja Fenolit v letu 2003 povečale za 28,8 % in je delež znašal 33,2 %. To zadolževanje na kratki rok je predvsem posledica investiranja podjetja v prenovno proizvodnje. Panoga je imela v letu 2003 za 3,5 % nižjo vrednost kratkoročnih obveznosti kot v letu 2002. Delež Fenolita v celotni dejavnosti je znašal leta 2002 28,4 %, v letu 2003 pa je ta delež še nekoliko narasel in znašal 37,9 %.

4. ANALIZA IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA

Izkaz poslovnega izida je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje, koliko prihodkov je podjetje ustvarilo v enem letu, koliko je bilo odhodkov in kakšen poslovni izid ustreza takšnemu poslovanju. Poslovni izid je razlika med prihodki in odhodki, ki jih ima podjetje v določenem obračunskem obdobju (Melavc, Turk, 2001, str. 85).

Med prihodke in odhodke prištevamo vse poslovne dogodke ob njihovem nastanku in ne ob njihovem plačilu. Izkaz poslovnega izida torej temelji na zaračunani prodaji in ne na plačani prodaji. Pod zaračunano prodajo razumemo trenutek, v katerem blago ravno preide v kupčeve roke in kateremu sledi izdaja računa. Pri plačani prodaji bi med prihodke šteli le tisto prodajo in odposlane proizvode, za katere smo prejeli plačilo.

Poslovni izid je razlika med prihodki in odhodki. Lahko je pozitiven in v tem primeru govorimo o dobičku ali negativni, v tem primeru govorimo o izgubi (SRS, 2001, str. 140).

Poslovni uspeh podjetja navadno izražamo s celotnim ali čistim dobičkom. Ker je celotni dobiček razlika med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki podjetja, bom v nadaljevanju analiziral najprej prihodke in odhodke, nato pa še poslovni izid.

4.1. ANALIZA PRIHODKOV

SRS 18 opredeljuje prihodke kot povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev (na primer denarja ali terjatev zaradi prodaje blaga) ali zmanjšanj

dolgov (na primer zaradi opustitve njihove poravnave). Prek poslovnega izida vplivajo na velikost kapitala (SRS, 2001, str. 133).

Prihodke moramo razlikovati od prejemkov. Slednji namreč pomenijo le povečanje denarnih sredstev podjetja. Prejemki so finančni tokovi in nimajo nikakršne zveze z dobičkom ali izgubo, ampak le z likvidnostjo (Stepko, 1991, str. 17).

S prihodki razumemo celotno vrednost, ki jo podjetje ustvari s svojim poslovanjem v določenem obdobju. Opredeljeni so s prodajno vrednostjo prodanih količin, zajemajo pa tudi nekatere izredne postavke, ki prav tako povečujejo poslovni izid (Melavc, Turk, 2001, str. 76). Po SRS (2001, str. 133–136) so prihodki v izkazu poslovnega izida razdeljeni na prihodke iz poslovanja, prihodke iz financiranja in izredne prihodke. Vsoti poslovnih prihodkov in finančnih prihodkov pravimo tudi redni prihodki. Vsi prihodki so prikazani v Tabeli 5.

Tabela 5: Obseg in struktura prihodkov podjetja Fenolit in celotne dejavnosti za leti 2002 in 2003 v 1000 SIT

Postavke	Fenolit					Dejavnost		
	2002	%	2003	%	I 03/02	2002	2003	I 03/02
Čisti prihodki iz prodaje	2.661.641	95,6	3.058.844	97,7	114,9	9.195.167	9.878.783	107,4
Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	11.794	0,4	23.757	0,8	201,4	11.428	24.602	215,3
Drugi prihodki	658	0,0	3.243	0,1	492,9	148.044	130.008	87,8
POSLOVNI PRIHODKI	2.674.093	96,1	3.085.844	98,6	115,4	9.359.313	10.033.393	107,2
Finančni prihodki iz deležev	39	0,0	4	0,0	10,3	1.219	1.196	98,1
Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	56.191	2,0	22.718	0,7	40,4	78.887	22.718	28,8
Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	46.993	1,7	18.958	0,6	40,3	164.374	93.902	57,1
FINANČNI PRIHODKI	103.223	3,7	41.680	1,3	40,4	244.480	117.816	48,2
IZREDNI PRIHODKI	6.697	0,2	3.113	0,1	46,5	44.775	15.479	34,6
SKUPAJ PRIHODKI	2.784.013	100	3.130.637	100	112,5	9.648.568	10.166.688	105,4

Vir: Izkazi poslovnega izida podjetja Fenolit v letih 2002 in 2003; AJPES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.

Obseg in strukturo prihodkov podjetja Fenolit ter primerjavo s panogo prikazujem v Tabeli 5. Iz nje je razvidno, da so se skupni prihodki podjetja Fenolit v letu 2003 povečali za 12,5 % glede na leto 2002. V strukturi skupnih prihodkov daleč največji delež zavzemajo poslovni prihodki, saj je njihov odstotek znašal med 96 % in 99 % skupnih prihodkov, sledijo jim finančni prihodki s 3,7 % deležem v letu 2002 oziroma 1,3 % deležem v letu 2003. Najmanjši delež skupnih prihodkov predstavljajo izredni prihodki, saj je njihov delež manjši od 0,2 %. Finančni prihodki in izredni prihodki so se v letu 2003 zmanjšali za 59,6 % oziroma 53,5 %, a ta vpliv znižanja obeh kategorij v skupnih prihodkih zaradi njunih majhnih deležev ni posebej zaznaven.

Če primerjamo indeks poslovnih prihodkov podjetja Fenolit in dejavnosti, lahko ugotovimo, da je vrednost poslovnih prihodkov pri proučevanju podjetju narasla močnejše kot pri

dejavnosti, in sicer za 8,2 indeksne točke. Podjetje Fenolit kljub povišanju zalog in kratkoročnih poslovnih terjatev uspeva povišati prihodke, kar pomeni, da uspe prodati proizvode. Problem pa bi se pojavil, če bi podjetje povečevalo zaloge in kratkoročne poslovne terjatve, hkrati pa bi se prihodki zniževali, kar bi pomenilo, da podjetje ne more prodati svojih proizvodov oziroma ne posluje dobro s terjatvami. Vrednost finančnih in izrednih prihodkov se je podobno kot pri podjetju zniževala, a se je vrednost skupnih prihodkov vseeno povečala za 5,4 %, saj so le-ti rasli sorazmerno z rastjo poslovnih prihodkov.

4.1.1. Poslovni prihodki

Poslovni prihodki so prihodki od prodaje proizvodov oziroma trgovskega blaga in materiala ter opravljenih storitev v obračunskem obdobju. Razčlenjujemo jih na prihodke od prodaje lastnih poslovnih učinkov (proizvodov in storitev) ter prihodke od prodaje trgovskega blaga in materiala (Turk et al., 2004, str. 345).

Iz Tabele 5 (na str. 14) lahko ugotovimo, da se je vrednost poslovnih prihodkov za proučevano podjetje v letu 2003 povišala za 15,4 % v primerjavi s predhodnim letom. Ta delež je rasel sorazmerno z vrednostjo čistih prihodkov iz prodaje, ki se je v letu 2003 v primerjavi s predhodnim letom povečala za 14,9 %.

Za dejavnost velja podobno kot za proučevano podjetje. Čisti prihodki od prodaje predstavljajo več kot 98 % vseh poslovnih prihodkov in so se v letu 2003 povečali za 7,4 % glede na leto 2002. Sorazmerno temu se je povečala tudi vrednost poslovnih prihodkov, in sicer za 7,2 %. Drugi poslovni prihodki so se zmanjšali v letu 2003, in sicer za 12,2 %.

4.1.2. Finančni prihodki

Finančni prihodki so prihodki iz naložbenja. Pojavljajo se v zvezi z dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi naložbami, pa tudi v zvezi s terjatvami. Sestavljajo jih obračunane obresti in deleži v dobičku drugih pa tudi prevrednotovalni finančni prihodki. Razčlenjujejo se na finančne prihodke, ki niso odvisni od poslovnega izida drugih (prejete obresti), in finančne prihodke, ki so odvisni od poslovnega izida drugih (prejete dividende) (SRS, 2001, str. 134).

Iz Tabele 5 (na str. 14) je razvidno, da pri podjetju Fenolit predstavljajo najvišji delež finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev, pri dejavnosti pa finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev. Tako pri podjetju kot pri dejavnosti se je vrednost skupnih finančnih prihodkov zmanjšala glede na predhodno leto, in sicer pri proučevanem podjetju za 59,6 %, pri dejavnosti pa za 51,8 %. Podjetje Fenolit ima v letu 2002 42,2 % prihodkov iz financiranja v celotni dejavnosti, leto kasneje pa je ta delež nižji za 6,8 odstotne točke in znaša 35,4 %.

4.1.3. Izredni prihodki

Izredni prihodki so sestavljeni iz neobičajnih postavk, ki v obravnavanem obračunskem obdobju povečujejo poslovni izid rednega poslovanja. Kot izredne prihodke štejemo tudi tiste, ki so dobljeni za poravnavo izgube iz prejšnjih let, razen če gre za uporabo lastnih virov. Kot izredne prihodke štejemo tudi prejete dotacije za kritje neporavnane izgube iz prejšnjih let (Turk et al., 2004, str. 346).

Iz Tabele 5 (na str. 14) lahko razberemo, da predstavljajo izredni prihodki v podjetju Fenolit kot tudi v dejavnosti zelo nizek delež v celotnih prihodkih, saj ne presegajo niti 0,5 %. V letu 2003 so se izredni prihodki zmanjšali za 53,5 % pri podjetju, pri dejavnosti pa za 65,4 %.

4.2. ANALIZA ODHODKOV

Odhodki so nasprotje prihodkom in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem obdobju. Nanašajo se na prodane količine, s katerimi so pridobljeni prihodki, zajemajo pa tudi nekatere druge postavke zunaj stroškov in nabavnih vrednosti, ki prav tako zmanjšujejo poslovni izid. Poenostavljeno bi jih lahko obravnavali kot žrtvovane vrednosti za doseganje prihodkov kot pridobljenih vrednosti (Turk, Melavc, Korošec, 2004, str. 91). Drugače lahko odhodke opredelimo kot zmanjšanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanj sredstev (zmanjšanja zalog blaga zaradi njihove prodaje, zmanjšanja zalog poslovnih učinkov zaradi njihove prodaje in drugega) ali povečanj dolgov (zaračunane obresti) (Turk et al., 2004, str. 355). Odhodke razvrščamo na poslovne, finančne in izredne odhodke. Poslovni odhodki in finančni odhodki se imenujejo tudi redni odhodki. Celotni odhodki so prikazani v Tabeli 6.

Tabela 6: Obseg in struktura odhodkov podjetja Fenolit in celotne dejavnosti za leti 2002 in 2003 v 1000 SIT

Postavke	Fenolit					Dejavnost		
	2002	%	2003	%	I 03/02	2002	2003	I 03/02
Stroški blaga, materiala in storitev	2.051.851	77,0	2.365.827	79,4	115,3	6.783.922	7.483.880	110,3
Stroški dela	354.004	13,3	377.035	12,7	106,5	1.444.255	1.512.918	104,8
Amortizacija	129.351	4,9	121.580	4,1	94,0	460.155	410.306	89,2
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	22.301	0,8	3.047	0,1	13,7	128.342	33.962	26,5
Drugi poslovni odhodki	8.869	0,3	7.879	0,3	88,8	63.737	70.260	110,2
POSLOVNI ODHODKI	2.566.376	96,3	2.875.457	96,5	112,0	8.880.411	9.511.560	107,1
Prevrednotovalni finančni odhodki	1.527	0,1	0	0	/	5.560	9.533	171,5
Finančni odhodki za obresti	90.884	3,4	102.542	3,4	112,8	247.041	216.683	87,7
FINANČNI ODHODKI	92.411	3,5	102.542	3,4	111,0	252.601	226.216	89,6
IZREDNI ODHODKI	5.526	0,2	608	0,0	11,0	19.254	1.395	7,2
ODHODKI SKUPAJ	2.664.313	100	2.978.607	100	111,8	9.152.266	9.739.171	106,4

Vir: Izrazi poslovnega izida podjetja Fenolit v letih 2002 in 2003; AJ PES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.

Iz Tabele 6 razberemo, da je tudi na strani skupnih odhodkov podjetje Fenolit beležilo naraščanje. Leta 2003 so se skupni odhodki povečali za 11,8 % glede na leto 2002. Ta rast je še vedno ugodna, saj so skupni odhodki narasli za 0,7 odstotne točke manj kot skupni prihodki. V strukturi odhodkov so največji delež zavzemali poslovni odhodki. V obeh proučevanih letih je njihov delež v skupnih odhodkih znašal nekaj več kot 96 %. Poslovni odhodki so se v letu 2003 povečali za 12 % in so največ pripomogli k povečanju skupnih odhodkov. Za 11 % so se povečali tudi finančni odhodki, za 89 % pa so se zmanjšali izredni odhodki. Če med seboj primerjam finančne odhodke za proučevano podjetje in dejavnost, lahko ugotovim, da so se pri podjetju finančni odhodki povečali za 11 %, kar je predvsem posledica najetih kreditov pri banki. Pri dejavnosti pa so se finančni odhodki zmanjšali, in sicer za 10,4 %.

Za celotno dejavnost velja podobno kot za proučevano podjetje. Delež poslovnih odhodkov v odhodkih je znašal nekaj več kot 97 % v obeh proučevanih obdobjih, sledijo mu finančni odhodki z 2,5 odstotnim deležem in najmanjši delež imajo izredni odhodki. Skupni odhodki pa so se povečali za 6,4 %.

4.2.1. Poslovni odhodki

Poslovni odhodki so poslovni stroški, ki so povezani s prodajo proizvodov, storitev, trgovskega blaga in materiala. Vključujejo stroške proizvodov, materiala, blaga in storitev, kamor sodi tudi nabavna vrednost prodanega blaga, stroški dela, amortizacije, odpis sredstev in drugo.

Kot nam prikazuje Tabela 6 (na str. 16), pretežni del poslovnih odhodkov predstavljajo stroški blaga materiala in storitev, in to kar okrog 80 %. Po strukturnem deležu za njimi sledijo stroški dela s približno 14 %. V letu 2003 se je zmanjšala amortizacija za 6 %, zmanjšala pa se je tudi vrednost prevrednotovalnih poslovnih odhodkov pri obratnih sredstvih, in sicer za 86,3 %, ter drugih poslovnih odhodkov za 11,2 %.

Tudi v dejavnosti predstavljajo stroški blaga, materiala in storitev največji del poslovnih odhodkov, in sicer nekaj manj kot 77 % v letu 2002 oziroma 79 % v letu 2003. Na drugem mestu so stroški dela s 16 %, sledi amortizacija s 4 %. Pri podjetju Fenolit je sestava poslovnih odhodkov nekoliko drugačna, in sicer predstavljajo stroški blaga, materiala in storitev največji delež – okrog 80 %, sledijo stroški dela s 14 % in nenazadnje še amortizacija s 5 %. Če primerjam stroške dela, je pri proučevanem podjetju odstotek bolj ugoden s strani podjetja, saj ima zato nižje stroške kot dejavnost, vendar z vidika delovne sile to ni tako ugodno, saj tako delavci niso dovolj motivirani. Poslovni odhodki podjetja Fenolit predstavljajo okrog 29 % vseh poslovnih odhodkov dejavnosti v letu 2002, leto kasneje pa okrog 30 %.

4.2.2. Finančni odhodki

Finančni odhodki so odhodki za financiranje in odhodki za naložbenje. Prve sestavljajo predvsem stroški danih obresti, drugi pa imajo predvsem naravo prevrednotovalnih finančnih odhodkov (Turk et al., 2004, str. 356).

Kot je razvidno iz Tabele 6 (na str. 16), ima podjetje Fenolit med finančnimi odhodki prevrednotovalne finančne odhodke ter finančne odhodke za obresti. Prvi se pojavljajo v zvezi z dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi naložbami ter znašajo v letu 2002 1,7 % celotnih finančnih odhodkov, v letu 2003 pa podjetje prevrednotovalnih finančnih odhodkov nima. Med finančnimi odhodki prevladujejo finančni odhodki za obresti tako pri podjetju kot pri dejavnosti. Delež teh odhodkov pri podjetju za leto 2002 znaša 98,4 %, v letu 2003 pa 100 % celotnih finančnih odhodkov. Tudi dejavnost ima ta delež visok, saj v obeh obravnavanih letih presega 95 %. Finančni odhodki za obresti podjetja Fenolit v celotni dejavnosti predstavljajo 36,8 % delež v letu 2002, leto kasneje pa 47,3 %.

4.2.3. Izredni odhodki

Izredni odhodki so izgubljene vrednosti, ki se ne nanašajo na nastajanje proizvodov in storitev kot poslovnih učinkov. Nastajajo z izrednim zmanjševanjem sredstev ali z izrednim povečanjem obveznosti do virov sredstev (Hočevar, Igličar, Zaman, 2000, str. 106). Izredni odhodki so neobičajne postavke, ki v obravnavanem obračunskem obdobju zmanjšujejo izid rednega poslovanja (SRS, 2001, str. 128).

Izredni odhodki predstavljajo v celotnih odhodkih zelo nizek delež tako pri podjetju kot pri celotni dejavnosti. Za leto 2002 znaša delež izrednih odhodkov za podjetje 0,2 %, enako velja tudi za dejavnost. Leto kasneje pa se ta delež močno zniža in znaša tako za podjetje kot za dejavnost 0,02 %. Izredni odhodki so prikazani v Tabeli 6 (na str. 16).

4.3. ANALIZA POSLOVNEGA IZIDA

Poslovni izid odraža uspešnost podjetja v določenem obdobju s tem, da ga ugotovimo kot razliko med prihodki in odhodki.

Slovenski računovodski standardi (2001, str. 140) določajo tri temeljne vrste poslovnega izida:

- ~ dobiček,
- ~ čisti dobiček in
- ~ izguba.

Dobiček je razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki, ki se pojavljajo v proučevanem obdobju, če so seveda prvi večji. Seštevek vseh prihodkov označujemo tudi kot celotni prihodek, sestavljajo pa ga tri skupine: poslovni, finančni in izredni prihodki. Vsi odhodki, ki jih je treba pokriti s celotnim prihodkom, pa so prav tako sestavljeni iz treh skupin: poslovnih, finančnih in izrednih odhodkov. Če nam uspe pokriti vse odhodke s prihodki, nekaj pa še ostane, je to dobiček. Dobiček je pozitiven poslovni izid in nasprotje izgubi, ki je negativen poslovni izid (Turk, Melavc, Korošec, 2004, str. 111).

Čisti dobiček je dobiček, zmanjšan za davke iz dobička. Čisti dobiček je pozitiven poslovni izid, ki pripada zgolj podjetju in se razporeja na podlagi dela in kapitala. Na podlagi dela se razporeja na deleže zaposlenih iz čistega dobička, na podlagi kapitala pa na deleže, ki pripadajo lastnikom v obliki raznovrstnih nadomestil (dividende), na povečanje osnovnega kapitala, na oblikovanje rezerv in na nerazporejeni del čistega dobička (Hočevar, Iglličar, Zaman, 2000, str. 115). V nadaljevanju bom s pomočjo Tabele 7 analiziral dobiček.

Tabela 7: Sestava poslovnega izida podjetja Fenolit in celotne dejavnosti za leti 2002 in 2003 v 1000 SIT

Postavka	Fenolit			Dejavnost		
	2002	2003	I 03/02	2002	2003	I 03/02
Poslovni prihodki	2.674.093	3.085.844	115,4	9.359.313	10.033.393	107,2
Poslovni odhodki	2.566.376	2.875.457	112,0	8.880.411	9.511.560	107,1
DOBIČEK/IZGUBA IZ POSLOVANJA	107.717	210.387	195,3	478.902	521.833	109,0
Finančni prihodki	103.223	41.680	40,4	244.480	117.816	48,2
Finančni odhodki	92.411	102.542	111,0	252.601	226.216	89,6
DOBIČEK/IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA	118.529	149.525	126,2	470.781	413.433	87,8
Izredni prihodki	6.697	3.113	46,5	44.775	15.479	34,6
Izredni odhodki	5.526	608	11,0	19.254	1.395	7,2
CELOTNI DOBIČEK/IZGUBA	119.700	152.030	127,0	496.302	427.517	86,1
Davek iz dobička	14.278	884	6,2	54.817	36.928	67,4
ČISTI DOBIČEK	105.422	151.146	143,4	441.485	390.589	88,5

Vir: Izkazi poslovnega izida podjetja Fenolit v letih 2002 in 2003; AJPES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.

Analiza dobička v Tabeli 7 pokaže, da sta podjetje in dejavnost poslovala z dobičkom v obeh proučevanih letih. Če najprej pogledamo dobiček iz poslovanja, lahko opazimo, da sta tako podjetje Fenolit kot dejavnost v letu 2003 imela višji dobiček iz poslovanja kot v letu 2002, in sicer podjetje Fenolit za 95,3 %, dejavnost pa le za 9 %. Če gledamo naprej poslovni izid iz financiranja, lahko ugotovimo, da ima podjetje Fenolit v letu 2002 dobiček iz financiranja, v letu 2003 pa izgubo iz financiranja, to pa predvsem zato, ker je najelo večje kredite za financiranje investicij v letu 2003, poleg tega pa je prodalo večji del tako kratkoročnih kot dolgoročnih finančnih naložb. Dejavnost ima tudi izgubo iz financiranja, in sicer v obeh proučevanih letih. Izredni prihodki so bili tako pri podjetju Fenolit kot pri dejavnosti višji kot izredni odhodki, zato tudi pri tem poslovnem izidu podjetje in dejavnost beležita dobiček. Po vsoti vseh poslovnih izidov dobimo celotni dobiček, ki je pri podjetju in dejavnosti pozitiven. V letu 2003 se je celotni dobiček podjetja Fenolit povečal za 27 % v primerjavi z letom poprej. Pri dejavnosti se je dobiček v letu 2003 znižal za 13,9 % glede na leto 2002. Če od

celotnega dobička odštejemo davke, dobimo čisti dobiček, ki se je pri podjetju Fenolit povečal za 43,4 %, pri dejavnosti pa se je zmanjšal za 11,5 %. Proučevano podjetje ima v letu 2003 zelo nizko osnovo za davek, saj je veliko vlagalo v raziskave in razvoj, kar mu je država priznala v davčno olajšavo, in se je zato davek močno znižal, in sicer za 93,8 %. Tudi glavnemu konkurentu, podjetju Melamin, se je čisti dobiček znižal, in sicer za okrog 35 %.

5. ANALIZA S KAZALNIKI

Računovodski kazalniki so eden izmed najpomembnejših elementov finančne analize. Glede na opredelitev kazalnikov jih lahko iz računovodskih izkazov izračunamo celo množico, saj lahko primerjamo različne postavke; izbor in opredelitev kazalnikov se razlikujeta glede na potrebo analize. Izbral sem tiste, iz katerih se najbolj odraža posebnost delovanja podjetja.

Računovodski kazalniki so relativna števila, ki se nanašajo na gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki. Lahko so koeficienti, stopnje udeležbe ali indeksi. Večina računovodskih kazalnikov ima naravo finančnih kazalnikov. Kot finančni kazalniki za potrebe finančnega področja nalog pa se pojavljajo tudi številni drugi kazalniki, ki nimajo izhodišča v računovodskih podatkih ali pa so prirejeni drugače. Kazalniki v nedenarnih merskih enotah niso računovodski kazalniki (SRS, 2001, str. 211).

Glede na izhodišče v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida ter glede na potrebe po finančnem in ekonomskem načinu presojanja se računovodski kazalniki skupinijo kot (SRS, 2001, str. 211):

- ~ kazalniki stanja financiranja (vlaganja),
- ~ kazalniki stanja investiranja (naložbenja),
- ~ kazalniki vodoravnega finančnega ustroja,
- ~ kazalniki gospodarnosti, donosnosti in dohodkovnosti ter
- ~ kazalniki obračanja.

5.1. KAZALNIKI STANJA FINANCIRANJA

Kazalniki stanja financiranja so usmerjeni v analizo načina financiranja podjetja (Hočevar, Igličar, Zaman, 2000, str. 408). Pri teh kazalnikih izhajamo iz postavk na pasivni strani bilance stanja. Zanimajo nas predvsem deleži kapitala, dolgovi in časovnih razmejitev v strukturi vseh virov financiranja ter kazalnik finančnega vzvoda. Ti kazalniki so pomembni pri dolgoročnih odločitvah o politiki financiranja podjetja, med zunanjimi uporabniki pa zanimajo posojilodajalce podjetja, saj jim pomagajo pri ugotavljanju tveganja glede vračil glavnice in obresti. Omogočajo predvsem presojo ugodnosti sestave obveznosti do virov sredstev. Kazalniki stanja financiranja so prikazani v Tabeli 8, ki je na strani 21.

Tabela 8: Kazalniki stanja financiranja

Kazalnik	Fenolit			Dejavnost		
	2002	2003	Indeks 03/02	2002	2003	Indeks 03/02
Delež kapitala v financiranju	63,6%	57,3%	90,0	66,1%	65,5%	99,1
Delež dolgov v financiranju	35,8%	42,6%	119,0	33,7%	34,3%	101,8
Delež trajnega in dolgoročnega financiranja	68,4%	66,7%	97,4	69,6%	72,1%	103,6
Delež kratkoročnega financiranja	31,6%	33,3%	105,6	30,4%	27,9%	91,8
Kazalnik finančnega vzvoda	0,56	0,74	132,1	0,51	0,52	102,8

Vir: Bilanci stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2002 in 2003; AJPES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003; Lasten izračun.

a) Delež kapitala v financiranju

Kazalnik nam kaže odstotek kapitala, katerega so zagotovili lastniki. Večji kot je delež sredstev, financiran s kapitalom, manj je gospodarska družba finančno tvegana za upnike in večje tveganje nosijo lastniki. Vrednost kazalnika 1 bi pomenila, da so vsa sredstva podjetja financirana s kapitalom podjetja in da podjetje ni zadolženo. Ta kazalnik nam pove, kolikšna je finančna odvisnost oziroma neodvisnost podjetja od zunanjih virov financiranja. Pri ocenjevanju stopnje kapitalizacije obstaja izkustveno priporočilo, da mora biti stopnja kapitalizacije vsaj 0,5. To pomeni, da naj podjetje ne bi imelo več kot polovico obveznosti do tujih virov sredstev. V nasprotnem primeru je varnost naložbe v takšno podjetje za upnika preveč tvegana, kar bi se moralo poznati na ceni tujih virov (Pučko, 1998, str. 129). Ravno obraten temu kazalniku pa je kazalnik delež dolgov v financiranju. Kazalnik nam prikazuje, kolikšen del sredstev podjetja je financiran s tujimi viri oziroma dolgovi. Pove nam, kolikšna je finančna odvisnost podjetja od zunanjih virov financiranja. Višji kot je koeficient (bližje ena), večje je tveganje za posojilodajalca (Helfert, 1994, str. 142).

$$= \frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$$

Leta 2002 je delež kapitala v financiranju znašal 63,6 %, preostali del pa je financiran s tujimi viri, in sicer v višini 35,8 %; leto kasneje pa je delež kapitala v financiranju znašal 57,3 %, delež dolgov pa se je nekoliko povečal, tako da je znašal 42,6 %. Vrednost kazalnika se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšala za 10 %, kar pomeni, da se je nekoliko zmanjšala finančna stabilnost in neodvisnost podjetja. Najem kreditov v letu 2003 je povišalo delež dolgov v financiranju in posledično se je zmanjšal delež kapitala.

Če primerjamo izračunane kazalnike podjetja s kazalniki celotne dejavnosti, ugotovimo, da je celotna panoga bolj finančno stabilna, kot znaša finančna stabilnost podjetja Fenolit.

b) Delež trajnega in dolgoročnega financiranja

Delež trajnega in dolgoročnega financiranja prikazuje delež financiranja sredstev s trajnimi in dolgoročnimi viri.

$$= \frac{\text{kapital} + \text{dolgoročne rezervacije} + \text{dolgoročni dolg}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$$

Delež trajnega in dolgoročnega financiranja se je v primerjavi z letom 2002 zmanjšal za 2,6 % in leta 2003 znašal 66,7 %.

V primerjavi s celotno dejavnostjo ima proučevano podjetje s trajnimi in dolgoročnimi viri financiran manjši delež sredstev. Vrednost kazalnika celotne panoge se je v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 povečala za 3,6 % in znašala 72,1 %.

c) Delež kratkoročnega financiranja

Kazalnik nam pove kratkoročno zadolženost podjetja.

$$= \frac{\text{kratkoročni dolg} + \text{pasivne časovne razmejitve}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$$

Na podlagi podatkov iz bilance stanja za leti 2002 in 2003 je vrednost kazalnika v letu 2002 znašala 31,6 %, v letu 2003 pa 33,3 %. Kratkoročna zadolženost podjetja se je torej povečala za 5,6 %. Kratkoročna zadolženost se je povečala tudi na račun zmanjšanja trajnega in dolgoročnega financiranja, saj so kratkoročni krediti cenejši kot dolgoročni. Iz podatkov za celotno dejavnost pa lahko ugotovimo, da je delež kratkoročnega financiranja podjetja Fenolit višji kot pri celotni dejavnosti. Torej je podjetje Fenolit kratkoročno bolj zadolženo kot povprečno podjetje v dejavnosti.

d) Kazalnik finančnega vzvoda

Kazalnik nam prikazuje razmerje med dolgovi in kapitalom. Večja kot je vrednost kazalnika, večji je delež dolgov med viri financiranja.

$$= \frac{\text{dolgovi}}{\text{kapital}}$$

Vrednost kazalnika je v letu 2003 znašala 0,74, v predhodnem letu pa 0,56. Tako je imelo podjetje Fenolit v letu 2002 56 denarnih enot dolga na 100 denarnih enot kapitala, v letu 2003 pa na 100 denarnih enot kapitala 74 denarnih enot dolga.

Skupina podjetji v dejavnosti pa je imela manj enot dolga na 100 enot kapitala kot proučevano podjetje, in sicer 51 v letu 2002 oziroma 52 v letu 2003. Vsi ti kazalci so prikazani v Tabeli 8 (na str. 21).

Iz kazalnikov stanja financiranja ugotavljam, da je v podjetju v proučevanem obdobju nekaj več kot polovica sredstev financirana z lastnimi viri. V primerjavi s panogo velja za panogo višja stopnja finančne neodvisnosti.

Delež trajnega in dolgoročnega financiranja je v podjetju Fenolit v obeh letih znašal nekaj več kot 65 %, kar je posledica visokega deleža kapitala v obveznostih do virov sredstev. Če sledimo osnovnemu pravilu financiranja, ki pravi, da naj bi podjetje financiralo s trajnimi in dolgoročnimi viri sredstev vsa stalna in del gibljivih sredstev, ugotovimo, da je podjetje Fenolit izpolnilo to zahtevo.

5.2. KAZALNIKI STANJA INVESTIRANJA

S kazalniki stanja investiranja analiziramo strukturo posameznih vrst sredstev in izhajamo iz podatkov na aktivni strani bilance stanja. Ti kazalniki so pomembni predvsem za poslovodstvo podjetja, ko sprejemajo odločitve o investicijah v posamezne vrste sredstev, manj pa za zunanje uporabnike. Pri analizi kazalnikov investiranja se moramo zavedati, da se lahko vrednosti kazalnikov po posameznih panogah zelo razlikujejo (Hočevar, Iglčar, Zaman, 2000, str. 412). V Tabeli 9 so prikazani kazalniki stanja investiranja.

Tabela 9: Kazalniki stanja investiranja

Kazalnik	Fenolit			Dejavnost		
	2002	2003	Indeks 03/02	2002	2003	Indeks 03/02
Delež stalnih sredstev	42,9%	38,6%	90,0	49,2%	46,6%	94,7
Delež gibljivih sredstev	56,9%	61,4%	107,8	50,7%	53,4%	105,2
Delež finančnih naložb	14,0%	7,3%	52,0	12,4%	9,6%	77,5
Delež zalog v gibljivih sredstvih	18,2%	17,6%	96,4	29,1%	24,8%	85,3

Vir: Bilanci stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2002 in 2003; AJ PES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003; Lasten izračun.

a) Delež stalnih sredstev

Kazalnik nam kaže odstotek oziroma delež, ki ga imajo stalna sredstva med vsemi sredstvi podjetja. Vrednost kazalnika je v veliki meri odvisna od panoge, v kateri se podjetje nahaja. V tehnološko intenzivnih panogah (metalurgija, kemija, elektronika ipd.) je vrednost tega kazalnika praviloma večja kot pa pri delovno intenzivnih panogah (trgovina, storitve ipd.). Šele podrobnejša analiza tega kazalnika lahko odgovori na vprašanje, ali je njegova vrednost ugodna ali ne (Hočevar, Iglčar, Zaman, 2000, str. 412). Ravno obratno velja za delež gibljivih sredstev. Panoga podjetja Fenolit je tehnološko intenzivna panoga, saj je podjetje Fenolit kemijsko podjetje.

$$= \frac{\text{stalna sredstva}}{\text{sredstva}} * 100$$

Vrednost stalnih sredstev v vseh sredstvih se je v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 zmanjšala za 10 % in tako je delež znašal 38,6 %. Zmanjšanje vrednosti tega kazalnika je posledica povečanja gibljevih sredstev v letu 2003, ki so se povečala glede na leto poprej za 7,8 %, razlog pa je povečanje zalog za 24,9 % in povečanje kratkoročnih poslovnih terjatev za 38,7 %. Tako je delež gibljevih sredstev znašal v letu 2003 61,4 %.

Če vrednost izračunanega deleža stalnih sredstev za podjetje Fenolit primerjam z izračunano vrednostjo deleža za celotno dejavnost, ugotovim, da so vrednosti za dejavnost nekoliko višje, zato ker ima podjetje Fenolit drugačno politiko vodenja zalog in kratkoročnih poslovnih terjatev kot podjetja v dejavnosti.

b) Delež finančnih naložb

Delež finančnih naložb nam pove, kakšna je udeležba tistih sredstev, ki v dani organizaciji ne nastopajo pri nastajanju poslovnih prihodkov, temveč pri nastajanju finančnih prihodkov (Turk et al., 2004, str. 660).

$$= \frac{\text{kratkoročne finančne naložbe} + \text{dolgoročne finančne naložbe}}{\text{sredstva}} * 100$$

Vrednost deleža finančnih naložb je v letu 2002 znašala 14 %, v letu 2003 pa se je zmanjšala kar za 48 % in tako znašala 7,3 %. Zmanjšanje deleža finančnih naložb je predvsem posledica bistveno manjših dolgoročnih finančnih naložb v letu 2003. To je dobro, saj je podjetje vložilo denar v investicije in bo s tem lažje in več proizvajalo.

Vrednost tega kazalnika za celotno dejavnost je v primerjavi s proučevanim podjetjem za leto 2002 nekoliko nižja, v letu 2003 pa je višja, predvsem zaradi znižanja dolgoročnih finančnih naložb pri podjetju Fenolit, saj je imel Fenolit v letu 2002 68,7 % vseh dolgoročnih finančnih naložb v dejavnosti, v letu 2003 pa 53,7 %. Iz tega je razvidno, da tudi druga podjetja v dejavnosti ne nalagajo denarja naprej, ampak ga raje investirajo v proizvodnjo.

c) Delež zalog v gibljevih sredstvih

$$= \frac{\text{zaloge}}{\text{gibljiva sredstva}} * 100$$

V primerjavi z letom 2002 se je vrednost zalog v gibljevih sredstvih v letu 2003 zmanjšala za 3,6 % in tako je delež znašal 17,6 %, v predhodnem letu pa 18,2 %.

V primerjavi s celotno dejavnostjo ima podjetje Fenolit nižji delež zalog v gibljivih sredstvih. Vrednost kazalnika za celotno panogo je v letu 2002 znašala 29,1 %, v letu 2003 pa se je zmanjšala za 14,7 % in znašala 24,8 %. Ti kazalniki so razvidni iz Tabele 9 (na str. 23).

Na podlagi izračunanih kazalnikov stanja investiranja ugotavljam, da so stalna sredstva glede na gibljiva sredstva relativno nižja, saj tako v letu 2002 kot tudi leta 2003 ne presegajo 50 % deleža celotnih sredstev. Podobno velja tudi za skupino podjetij v celotni panogi. Največji delež stalnih sredstev v podjetju Fenolit predstavljajo opredmetena osnovna sredstva, in sicer v letu 2002 več kot 75 %, v letu 2003 pa več kot 88 %, preostanek pa dolgoročne finančne naložbe.

V letu 2003 se je vrednost gibljivih sredstev v celotnih sredstvih v primerjavi z letom 2002 povečala za 7,8 %, kar je posledica povečanja zalog in kratkoročnih poslovnih terjatev. Zelo pomembno za uspešnost poslovanja je ustrezno upravljanje z zalogami in terjatvami, zato je zaželeno, da se zaloge čimprej preoblikujejo v terjatve, te pa s plačilom v denarna sredstva. Delež zalog v gibljivih sredstvih se je v letu 2003 zmanjšal za 3,6 %, kar je za podjetje ugodno, saj tista sredstva, ki so v zalogah, ponavadi finančno bremenijo podjetje, ker povzročajo razne stroške (stroški skladiščenja), njihov kapital pa se ne oplaja.

V proučevanem obdobju so se v letu 2003 povišale tudi kratkoročne poslovne terjatve in je njihov delež v gibljivih sredstvih porasel za 7 % v primerjavi s predhodnim letom. To je za podjetje dobro, saj bo v bližnji prihodnosti dobilo denar, ki ga bo lahko naprej investiralo. Lahko pa se tu pojavi tudi težava, še posebej v takem primeru, ko ima podjetje slabe kupce in le-ti ne plačujejo svojih obveznosti v dogovorjenem roku. Lahko pa podjetje svoje dobre kupce nagrajuje in jim podaljšuje rok plačila ter jih s tem kreditira. Tu se lahko pojavi problem samo, če podjetje nima dovolj denarja, ker mora to podaljševanje samo financirati, dokler se cikel ponovno ne ustali.

5.3. KAZALNIKI VODORAVNEGA FINANČNEGA USTROJA

Kazalnike vodoravnega finančnega ustroja imenujemo tudi kazalniki plačilne sposobnosti in solventnosti. Pri teh kazalnikih izhajamo iz podatkov na aktivni in pasivni strani bilance stanja ter jih medsebojno primerjamo. Te vrste kazalniki so posebno zanimivi za posojilodajalce, predvsem za odobritev kratkoročnih posojil. Manjša je vrednost teh kazalnikov, večje je tveganje posojilodajalca, da ne bo od podjetja dobil vrnjene glavnice in pripadajočih obresti.

Te kazalnike lahko v analizi razvrstimo v dve skupini. V prvi skupini lahko prikažemo podatke, ki nam povejo, kako so financirane posamezne skupine sredstev; v drugi skupini pa so tisti podatki, ki pokažejo, kako je podjetje sposobno pokrivati svoje kratkoročne obveznosti.

5.3.1. Kazalniki finančnega kritja sredstev

S pomočjo teh kazalnikov ugotavljamo, kako so financirane posamezne skupine sredstev. Za Fenolit ter panogo so podani v Tabeli 10 (na str. 27).

a) Kapitalna pokritost stalnih sredstev

Kazalnik nam prikazuje delež lastniškega financiranja stalnih sredstev. Najbolj nelikvidna sredstva, kot so stalna sredstva, so v celoti financirana z lastniškim kapitalom, če je vrednost kazalnika enaka 1. V primeru, da je večji od ena, to pomeni, da je tudi del gibljevih sredstev financiran z lastniškim kapitalom, kar še povečuje varnost upnikov. Vrednost kazalca, ki je manjša od ena, še ne pomeni težav pri zagotavljanju likvidnosti.

$$= \frac{\text{kapital}}{\text{stalna sredstva}}$$

V letu 2002 je ta kazalnik znašal 1,48, prav tako v letu 2003. V obeh proučevanih letih je podjetje z lastniškim kapitalom financiralo vsa stalna sredstva, zraven pa še del gibljevih sredstev.

Če pogledamo še izračunane kazalnike za celotno dejavnost, lahko opazimo, da je bila vrednost kazalnika v obeh proučevanih letih višja od ena, kar pomeni, da so tudi podjetja v panogi z lastniškim kapitalom pokrila vsa stalna sredstva in tudi del gibljevih sredstev. Podjetje Fenolit ima višjo vrednost kazalnikov tako v letu 2002 kot tudi v letu 2003 v primerjavi s celotno dejavnostjo.

b) Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev

Kazalnik prikazuje dolgoročno financiranje dolgoročnih sredstev. Pri tem financiranju ne sodelujejo samo lastniki kapitala, ampak tudi drugi upniki. Če je vrednost kazalnika večja od 1, je dolgoročno financiran tudi del kratkoročnih sredstev, v nasprotnem primeru pa so dolgoročna sredstva delno financirana tudi s kratkoročnimi viri.

Dolgoročna sredstva so vsa stalna sredstva, ki jim lahko dodamo tudi dolgoročne poslovne terjatve, ki jih ima podjetje Fenolit zelo malo, in se sicer obravnavajo kot sestavni del gibljevih sredstev.

$$= \frac{\text{kapital} + \text{dolgoročni dolgovi} + \text{dolgoročne rezervacije}}{\text{dolgoročna sredstva}}$$

Vrednost kazalnika se je v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 povečala za 8,3 % in tako znašala 1,73. Izračun v Tabeli 10 (na str. 27) kaže, da podjetje z dolgoročnimi sredstvi financira vsa dolgoročna sredstva, zraven pa še del kratkoročnih sredstev. Vzrok, da je

vrednost kazalnika leta 2003 narasla, je v povečanju kapitala in povečanju dolgoročnih obveznosti v letu 2003. Vrednost kazalnika za celotno dejavnost je tudi višja od 1, čeprav je precej manjša od vrednosti kazalnika za proučevano podjetje.

Tabela 10: Kazalniki finančnega kritja sredstev

Kazalnik	Fenolit			Dejavnost		
	2002	2003	Indeks 03/02	2002	2003	Indeks 03/02
Kapitalska pokritost stalnih sredstev	1,48	1,48	100,0	1,34	1,41	104,7
Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev	1,60	1,73	108,3	1,41	1,55	109,4

Vir: Bilanci stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2002 in 2003; AJ PES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003; Lasten izračun.

Iz zgornje tabele lahko za oba kazalnika ugotovimo, da nobena od vrednosti kazalnikov ni kritična, saj ni nižja od ena. Stalna sredstva so v celoti pokrita z lastnimi viri in v obeh letih je v celoti ugotovljen presežek pokritja z lastnimi viri, in sicer za 48 %. Iz tega izhaja, da je podjetje zadovoljivo kapitalsko pokrito. Tudi dolgoročna sredstva so v obeh letih financirana z dolgoročnimi viri.

5.3.2. Kazalniki finančnega kritja obveznosti do virov sredstev ali likvidnostni kazalniki

S temi kazalniki lahko analiziramo, kako je podjetje sposobno pokrivati svoje kratkoročne obveznosti. Za podjetje Fenolit in panogo so ti kazalniki podani v Tabeli 11 (na str 30).

a) Hitri koeficient ali neposredna pokritost kratkoročnih obveznosti

Hitri koeficient je razmerje med likvidnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi. Meri sposobnost podjetja, da bo poravnalo svoje kratkoročne obveznosti z najbolj likvidnimi sredstvi (Brigham, 1995, str. 72). Kot najbolj likvidna sredstva upoštevamo samo razpoložljiva denarna sredstva in kratkoročne finančne naložbe. Praviloma naj bi bila vrednost tega kazalnika najmanj 1. Kazalnik je lahko manjši od 1, pa v pogledu plačilne sposobnosti ni nobenih težav, saj lahko kratkoročne obveznosti zapadejo dosti kasneje, kot se bodo zbrala dodatna denarna sredstva v podjetju. Nasprotno je lahko vrednost kazalnika večja od 1, pa obstaja zaskrbljenost v pogledu plačilne sposobnosti. Torej, na podlagi tega koeficienta ne moremo trditi, ali bo podjetje plačilno sposobno.

$$= \frac{\text{likvidna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

V letu 2002 je ta kazalnik znašal 0,22, v letu 2003 pa 0,14, kar pomeni, da se je vrednost kazalnika zmanjšala za 34,6 %. Vzrok za tako poslabšanje je potrebno iskati v povečanju kratkoročnih obveznostih in zmanjšanju denarnih sredstev. Podjetje v obeh letih ni bilo sposobno poravnati svojih kratkoročnih obveznosti z likvidnimi sredstvi.

Tudi podjetja v celotni panogi niso imela vrednosti hitrega koeficienta blizu ena. V letu 2002 je le ta znašal 0,40, v letu 2003 pa je vrednost kazalnika znašala 0,34. V letu 2002 je bila vrednost kazalnika hitrega koeficienta za celotno panogo višja za 82 % od proučevanega podjetja, v letu 2003 pa za 143 %.

b) Pospešeni koeficient ali pospešena pokritost kratkoročnih obveznosti

Pospešeni koeficient je boljše merilo plačilne sposobnosti kot hitri koeficient, saj so sedaj v števcu poleg najbolj likvidnih sredstev upoštevane še kratkoročne terjatve ali tiste postavke gibljivih sredstev, ki so blizu denarja. Izvzete so zaloge, ker so manj likvidne. Še vedno pa ni rečeno, da kratkoročne terjatve zapadejo v enakih rokih kot kratkoročni dolgovi, torej je tudi na podlagi tega kazalnika težko presojati, ali ima oziroma bo imelo podjetje kakšne težave glede plačilne sposobnosti (Turk et al., 2004, str. 664). V večini analiz se kot ugoden razume koeficient večji od 1, vendar pa na velikost koeficienta vplivajo tudi razni dejavniki in značilnosti posamezne panoge.

$$= \frac{\text{likvidna sredstva + kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Vrednost kazalnika je v obeh proučevanih letih presegla vrednost 1. V letu 2002 je znašala 1,50, v letu 2003 pa je bila ta vrednost višja za 1,5 % in je znašala 1,52.

Tudi vrednosti za celotno dejavnost presegajo vrednost 1, kar pomeni, da sta tako podjetje kot celotna dejavnost z likvidnimi sredstvi in kratkoročnimi terjatvami sposobna pokriti celotne kratkoročne obveznosti in del dolgoročnih obveznosti.

c) Kratkoročni koeficient ali kratkoročna pokritost kratkoročnih obveznosti

Kratkoročni koeficient meri stopnjo, do katere kratkoročna sredstva krijejo kratkoročne obveznosti. Višja vrednost kazalca pomeni (večja od 1), da bo podjetje lažje poravnavalo kratkoročne obveznosti. Z vidika upnika višji koeficient pomeni zaščito proti drastični izgubi vrednosti v primeru propada podjetja (Helfert, 1994, str. 139). Vrednost kazalca se zmanjša, če tekoče obveznosti rastejo hitreje od kratkoročnih sredstev, kar lahko nakazuje težave v plačilni sposobnosti. Vrednost kazalca se lahko hitro zniža, če pride do izničenja kakšne postavke med kratkoročnimi sredstvi, kot npr.: slabe terjatve, uničenje zalog ali če podjetje zaradi finančnih težav kasneje poravnava obveznosti in najema nova posojila.

Včasih so ocenjevali, da je njegova optimalna velikost približno 2, vendar se je hitro pokazalo, da ta vrednost ni zanesljivo merilo plačilne sposobnosti podjetja. Nenazadnje je lahko podjetje plačilno nesposobno kljub visokemu kratkoročnemu koeficientu in obratno. Danes je jasno, da je optimalna velikost kratkoročnega koeficienta odvisna po eni strani od posebnosti dejavnosti, po drugi pa še od posebnosti podjetja samega (Bergant, 1999, str. 396).

V števcu imamo vsa gibljiva sredstva, razen dolgoročnih terjatev iz poslovanja.

$$= \frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Vrednost kazalnika je v obeh letih skoraj enaka, in sicer je v letu 2002 znašal 1,84, v letu 2003 pa 1,85. Vrednost kazalnika je za podjetje ugodna, saj s kratkoročnimi sredstvi pokrije vse kratkoročne obveznosti, enako velja za dejavnost. Podjetje lahko vrednost pospešenega koeficienta izboljša, če ob koncu leta poravna del kratkoročnih obveznosti.

Vrednosti tega koeficienta za Fenolit se v primerjavi s celotno panogo kar precej razlikujeta. V letu 2002 je v panogi znašal 1,67 in je bil nižji kot za proučevano podjetje, v letu 2003 pa je bil višji kot leta 2002, in sicer za 14,5 % in je znašal 1,92.

d) Razmerje med kratkoročnimi terjatvami in obveznostmi

Kazalnik nam pove, koliko kratkoročnih obveznosti bi lahko poravnali z unovčevanjem kratkoročnih terjatev. Tovrstno razmerje je zelo nezanesljiv pokazatelj plačilne sposobnosti, ker ne upošteva dospelosti kratkoročnih terjatev in dospelosti kratkoročnih obveznosti. To je tudi razlog, da vrednost kazalca ena ali več še ne pomeni, da je podjetje v vsakem trenutku likvidno. Na podlagi tega kazalca ni mogoče sklepati o plačilni sposobnosti podjetja.

$$= \frac{\text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

Vrednost kazalnika je bila v obeh proučevanih letih nad ena. V letu 2002 je znašala vrednost kazalnika 1,28, v letu 2003 pa je bila višja za 7,7 % in je znašala 1,38. To pomeni, da je podjetje v obeh letih v celoti pokrivalo svoje kratkoročne obveznosti s kratkoročnimi terjatvami.

Vrednost kazalnika za skupino podjetij v celotni dejavnosti je v letu 2002 manjša od ena in znaša 0,85, v letu 2003 pa se je vrednost kazalnika povečala za 30,6 % in znašala 1,11. Iz tega sledi, da dejavnost v letu 2002 s kratkoročnimi terjatvami ni mogla pokriti kratkoročnih obveznosti.

Tabela 11: Likvidnostni kazalniki

Kazalnik	Fenolit			Dejavnost		
	2002	2003	Indeks 03/02	2002	2003	Indeks 03/02
Hitri koeficient	0,22	0,14	65,4	0,40	0,34	84,3
Pospešeni koeficient	1,50	1,52	101,5	1,25	1,45	115,7
Kratkoročni koeficient	1,84	1,85	100,6	1,67	1,92	114,5
Razmerje med kratkoročnimi terjatvami in obveznostmi	1,28	1,38	107,7	0,85	1,11	130,6

Vir: Bilanci stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2002 in 2003; AJPES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003; Lasten izračun.

Z likvidnostnimi kazalniki lahko ugotovimo, da podjetje z likvidnimi sredstvi v letu 2002 pokriva 22 % kratkoročnih dolgov, leta 2003 pa 14 %. Z likvidnimi sredstvi in kratkoročnimi terjatvami podjetje v obeh proučevanih letih pokrije v celoti kratkoročne dolgove. Podjetje je s tega vidika plačilno sposobno, saj s kratkoročnimi sredstvi pokriva kratkoročne vire financiranja. Vendar je za plačilno sposobnost potrebno dnevno spremljati vrednost kazalnikov, saj je težko uskladiti roke zapadlosti terjatev do kupcev z roki zapadlosti obveznosti do dobaviteljev in ostalih kratkoročnih obveznosti.

5.4. KAZALNIKI GOSPODARNOSTI IN DONOSNOSTI

Kazalniki gospodarnosti (ekonomičnosti) in donosnosti (rentabilnosti) so kazalniki poslovne učinkovitosti in uspešnosti. Ti kazalniki pojasnjujejo dosežene poslovne rezultate glede na ugotovljene stroške oziroma vloške za njihovo proizvodnjo. Čim višja je njihova vrednost, bolj uspešno je podjetje. Kazalniki gospodarnosti so prikazani v Tabeli 12 (na str. 32), kazalniki donosnosti pa v Tabeli 13 (na str. 33).

5.4.1. Kazalniki gospodarnosti

Kazalniki gospodarnosti kažejo na učinkovitost poslovanja podjetja oziroma na razmerje med prihodki in odhodki. Poslovni sistem posluje gospodarno, če so prihodki večji od odhodkov. Čim večji so prihodki v primerjavi z odhodki, tem večja je gospodarnost. S pomočjo teh kazalnikov ugotavljamo, kaj je bilo doseženo z določenim stroškom.

a) Celotna gospodarnost

Kazalnik kaže razmerje med vsemi prihodki in odhodki podjetja. Podjetje je uspešno, če je vrednost tega kazalnika večja od ena; in takrat izkazuje dobiček. To pomeni, da ima podjetje na 100 denarnih enot vseh odhodkov več kot 100 denarnih enot vseh prihodkov.

$$= \frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

Ta kazalnik je v letu 2002 znašal 1,045, leta 2003 pa 1,051. Podjetje Fenolit pokriva vse odhodke s prihodki v obeh proučevanih letih. Lahko rečem, da je poslovanje podjetja Fenolit v letu 2003 bolj uspešno kot v letu 2002, saj je imelo v letu 2002 na 100 denarnih enot odhodkov 104,5 denarnih enot prihodkov, v letu 2003 pa 105,1 denarnih enot prihodkov.

Izračunani vrednosti za celotno dejavnost sta tudi višji od ena, kar pomeni, da so skupno imela podjetja več prihodkov kot odhodkov. V letu 2002 je podjetje Fenolit slabše od panoge, saj ima skoraj 1 denarno enoto manj prihodka na 100 denarnih enot odhodka, kot pa celotna

panoga. Leto kasneje, pa je boljše od panoge, saj ima nekaj manj kot 1 denarno enoto več prihodkov na 100 denarnih enot odhodkov.

b) Gospodarnost poslovanja

Kazalnik pove, koliko prihodkov iz poslovanja je podjetje doseglo na 100 tolarjev odhodkov iz poslovanja. Gospodarnost poslovanja kaže na učinkovitost poslovanja podjetja iz dejavnosti podjetja, saj so iz koeficienta izločeni prihodki in odhodki iz financiranja in izredni prihodki in odhodki. Če je podjetju v nekem obdobju uspelo povečati vrednost tega kazalca, to pomeni, da je podjetje z manjšimi odhodki ustvarilo enak prihodek oziroma večji prihodek z enakimi odhodki.

$$= \frac{\text{prihodki od poslovanja}}{\text{odhodki od poslovanja}}$$

V letu 2002 je bila vrednost kazalnika 1,042, leta 2003 pa se je povečala za 3 % in tako znašala 1,073. Posledica tega povečanja je predvsem povečanje čistih prihodkov od prodaje v letu 2003. Leta 2002 je proučevano podjetje na 100 tolarjev odhodkov iz poslovanja doseglo 104,2 tolarjev prihodkov iz poslovanja, leta 2003 pa 107,3 tolarjev prihodkov iz poslovanja. Iz tega sledi, da je bilo podjetje v letu 2003 uspešnejše kot leta 2002.

Tudi vrednosti tega kazalca za celotno dejavnost sta bili višji od ena, in lahko rečem, da so podjetja poslovala učinkovito. Leta 2002 ima dejavnost višjo vrednost kazalnika, leta 2003 pa nižjo vrednost kot podjetje Fenolit.

c) Dobičkonosnost prihodkov

Kazalnik dobičkonosnosti prihodkov prikazuje delež oziroma odstotek čistega dobička v prihodkih. Podjetje je poslovno uspešno, če je vrednost kazalnika pozitivna.

$$= \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}}$$

Iz Tabele 12 na str. 32 je razvidno, da se je vrednost kazalnika v primerjavi s preteklim letom povečala za 27,5 %, predvsem zaradi večjega čistega dobička, ki ga je doseglo podjetje v letu 2003. Podjetje je leta 2002 na 100 denarnih enot prihodkov doseglo 3,8 denarnih enot čistega dobička, leta 2003 pa 4,8 denarnih enot čistega dobička na 100 denarnih enot prihodkov.

Izračunani vrednosti za celotno dejavnost sta tudi pozitivni, kar pomeni, da so tudi podjetja v dejavnosti poslovala z dobičkom. Vrednost kazalnika se je leta 2003 v primerjavi z letom 2002 zmanjšala za 16 %. Ravno obratno velja za podjetje Fenolit, saj ima nižjo vrednost kazalnika v letu 2002 in višjo v letu 2003.

Tabela 12: Kazalniki gospodarnosti

Kazalnik	Fenolit			Dejavnost		
	2002	2003	Indeks 03/02	2002	2003	Indeks 03/02
Celotna gospodarnost	1,045	1,051	100,6	1,054	1,044	99,0
Gospodarnost poslovanja	1,042	1,073	103,0	1,054	1,055	100,1
Dobičkonost prihodkov	0,038	0,048	127,5	0,046	0,038	84,0

Vir: Izkazi poslovnega izida podjetja Fenolit v letih 2002 in 2003; AJPES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003; Lasten izračun.

S pomočjo kazalnikov celotne gospodarnosti ugotavljam, da je podjetje Fenolit v letih 2002 in 2003 poslovalo s pozitivnim poslovnim izidom, saj so bili celotni prihodki višji od celotnih odhodkov. Kazalnik gospodarnosti poslovanja, ki nam kaže učinkovitost poslovanja podjetja iz osnovne dejavnosti, je bil v letih 2002 in 2003 večji od ena. Tako je podjetje v obeh letih izkazovalo dobiček iz poslovanja. Glede na izračunane vrednosti kazalcev pa ugotavljam, da je podjetje Fenolit v letu 2003 poslovalo uspešnejše kot leto poprej.

Dejavnost je v primerjavi s podjetjem Fenolit v letu 2002 imela višje vrednosti pri vseh kazalnikih, leta 2003 pa je imelo podjetje Fenolit višje vrednosti. To pomeni, da je bilo proučevano podjetje v letu 2002 manj uspešno, v letu 2003 pa bolj uspešno od podjetij v dejavnosti.

5.4.2. Kazalniki donosnosti

S kazalniki donosnosti ugotavljamo donosnost (rentabilnost) sredstev ali kapitala. Primerjamo doseženi rezultat z danim vložkom.

a) Dobičkonosnost kapitala (ROE)

Kazalnik dobičkonosnosti kapitala je s stališča lastnikov podjetja najpomembnejši in eden najpogosteje uporabljenih kazalnikov poslovne uspešnosti. Kazalnik pojasnjuje, kako uspešno upravlja poslovodstvo s premoženjem lastnikov. Pokaže, koliko čistega dobička je podjetje doseglo na vsakih 100 denarnih enot vloženega kapitala. Gospodarska družba je poslovno uspešnejša, če je vrednost tega kazalnika čim večja. Višina kazalca lahko močno niha glede na kapitalsko intenzivnost panoge.

$$= \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečno stanje kapitala}}$$

V letu 2002 je bila dobičkonosnost kapitala 7,3 %, v letu 2003 pa se je povečala na 9,9 %. Na 100 denarnih enot kapitala je podjetje v letu 2002 ustvarilo 7,3 denarnih enot čistega dobička, v letu 2003 pa 9,9 denarnih enot.

Vrednost kazalnika za celotno dejavnost se je leta 2003 zmanjšala za 14,7 % in znašala 6,9 %. V predhodnem letu je znašal 8,1 %, kar pomeni, da je skupina podjetij v dejavnosti v letu 2002 ustvarila 8,1 denarnih enot čistega dobička na 100 denarnih enot kapitala, leta 2003 pa je bilo ustvarjenih 6,9 denarnih enot čistega dobička na 100 denarnih enot kapitala. Leta 2002 je dejavnost ustvarila več denarnih enot dobička na 100 denarnih enot kapitala kot proučevano podjetje, in sicer za 0,8 denarne enote. Leta 2003 pa je Fenolit ustvaril več dobička na 100 denarnih enot kapitala, in sicer za 3 denarne enote.

b) Dobičkonosnost sredstev (ROA)

Kazalnik pove, kako uspešno je bilo poslovanje pri upravljanju sredstev. Pokaže nam, koliko čistega dobička (čiste izgube) je podjetje ugotovilo na vsakih 100 denarnih enot obstoječih sredstev ne glede na to, kako so bila financirana. Podjetje posluje uspešneje, če je vrednost tega kazalnika čim večja.

$$= \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečno stanje sredstev}}$$

Leta 2002 je podjetje na 100 denarnih enot sredstev ustvarilo 4,5 denarne enote čistega dobička, leto kasneje pa je s 100 denarnimi enotami sredstev ustvarilo 5,9 denarnih enot čistega dobička.

Tudi celotna dejavnost je imela pozitivne vrednosti in je v letu 2002 na 100 denarnih enot sredstev ustvarila 5,3 denarne enote čistega dobička, kar je za 0,8 denarne enote več kot obravnavano podjetje, leto kasneje pa 4,6 denarne enote čistega dobička, kar je za 1,3 denarne enote manj kot proučevano podjetje. Vse to je razvidno iz Tabele 13.

Tabela 13: Kazalniki donosnosti

Kazalnik	Fenolit			Dejavnost		
	2002	2003	Indeks 03/02	2002	2003	Indeks 03/02
Čista donosnost kapitala (ROE)	7,3 %	9,9 %	134,9	8,1 %	6,9 %	85,3
Čista donosnost sredstev (ROA)	4,5 %	5,9 %	130,9	5,3 %	4,6 %	85,4

Vir: Bilance stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2001, 2002 in 2003; Izkazi poslovnega izida podjetja Fenolit v letih 2002 in 2003; AJPES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003; Lasten izračun.

Iz kazalnikov donosnosti je razvidno, da je poslovanje podjetja rentabilno, saj podjetje posluje s pozitivnim poslovnim izidom.

5.5. KAZALNIKI OBRAČANJA

S pomočjo teh kazalnikov ugotavljamo, kako se obračajo posamezni deli sredstev v določenem obdobju poslovanja, to je ponavadi eno leto. Hitrost obračanja vpliva na uspešnost

poslovanja v obdobju. Vsak reprodukcijski tok prinese tudi rezultat; večkrat kot se poslovna sredstva obrnejo, večji bo uspeh oziroma manjša sredstva so potrebna za enak uspeh (Pučko, Rozman, 2000, str. 70). Posebno pomembno za uspešnost poslovanja je ustrezno upravljanje z zalogami in terjatvami. Hitrost obračanja sredstev namreč vpliva na donosnost sredstev in s tem tudi na donosnost kapitala.

Pri teh kazalnikih primerjamo dinamično opredeljene gospodarske kategorije s statično opredeljenimi gospodarskimi kategorijami; izhajamo delno iz postavk v bilanci stanja in delno iz postavk v izkazu poslovnega izida (Turk et al., 2004, str. 665).

a) Koeficient obračanja zalog materiala in surovin

Kazalnik nam prikazuje število obratov zaloge materiala in surovin v proizvodnji v enem letu. Če je vrednost kazalnika visoka, podjetje dobro posluje z zalogami in material hitro kroži, kar ima pozitiven vpliv na denarne tokove.

Vrednost kazalca se lahko spreminja, ne da bi se spremenila dejanska količina zalog, če pride do hitre rasti (padca) stroškov materiala in surovin. Na vrednost vpliva tudi metoda vrednotenja zalog in razdelitev režijskih stroškov. Podjetje lahko namerno kopiči zaloge zaradi predvidenega večjega povpraševanja ali zaradi nižjih stroškov nabave. Tovrstne poteze sicer znižajo koeficient obračanja zalog in znižajo likvidnost, vendar se bodo denarna sredstva v prihodnosti povečala bolj kot sicer.

$$= \frac{\text{stroški materiala in surovin}}{\text{povprečno stanje zalog materiala in surovin}}$$

Zaloge materiala in surovin so se leta 2002 obračale slabše kot v letu 2003. Tako so se leta 2002 obrnile 8,93-krat, leto kasneje pa 9,81-krat. V letu 2003 so se obračale hitreje kot v predhodnem letu, in sicer za 9,9 %.¹

Kazalec obračanja zalog materiala in surovin nam omogoča izračun še enega kazalca, in sicer povprečno dobo vezave zalog materiala in surovin, ki se izračuna tako, da se letno število dni (365) deli s koeficientom obračanja zalog materiala in surovin. Kazalnik nam pove povprečno število dni držanja zalog materiala in surovin.

$$= \frac{365 \text{ dni}}{\text{koeficient obračanja zalog}}$$

¹ Material in surovine za leta 2001, 2002 in 2003 znašajo (v tisoč SIT): 181.006, 177.874 in 221.987. Stroški materiala in surovin za leta 2002 in 2003 pa znašajo (v tisoč SIT): (1.369.635+153.077+79.343=1.602.055), (1.723.785+170.131+67.449=1.961.365).

Povprečna doba vezave zalog materiala in surovin je za proučevano podjetje v letu 2002 znašala 40,88 dni, leto kasneje pa je povprečna doba vezave znašala 37,21 dni. To pomeni, da je podjetje svoje zaloge v denarna sredstva spremenilo hitreje v letu 2003 kot v letu 2002.

b) Koeficient obračanja gotovih proizvodov

Kazalnik nam prikazuje število obratov gotovih proizvodov v enem letu.

$$= \frac{\text{prihodki od prodaje}}{\text{gotovi proizvodi}}$$

Gotovi proizvodi so se v letu 2002 hitreje obračali kot leta 2003. Tako so se v letu 2002 gotovi proizvodi obrnili 49,81-krat, v letu 2003 pa 39,44-krat, kar je za 20,8 % počasneje kot v letu prej.

Iz tega kazalca lahko izračunamo povprečno dobo vezave gotovih proizvodov. Kazalnik izračunamo tako, da letno število dni (365) delimo s kazalnikom obračanja gotovih proizvodov. Kazalnik nam pove povprečno število dni od proizvodnje proizvodov do njihove prodaje.

$$= \frac{365 \text{ dni}}{\text{koeficient obračanja gotovih proizvodov}}$$

Povprečna doba vezave gotovih proizvodov je bila v letu 2003 slabša za skoraj dva dni in je tako znašala 9,25 dni, v letu 2002 pa je povprečna doba vezave gotovih proizvodov znašala 7,33 dni. To pomeni, da so se v letu 2003 gotovi proizvodi počasneje spremenili v denarna sredstva kot leto prej.

c) Koeficient obračanja terjatev do kupcev

Koeficient obračanja terjatev kaže število obratov poslovnih terjatev (terjatve do kupcev in druge terjatve iz poslovanja) v denarna sredstva v enem letu. Nizka vrednost koeficienta kaže na slabo plačilno sposobnost podjetja, ker ima preveč terjatev in zato manj denarnih sredstev. Nižji koeficient lahko pomeni, da ima podjetje veliko slabih terjatev, ki jih bo verjetno moralo odpisati. Kupci niso pripravljeni poravnati svojih obveznosti v roku ali jih ne zmorejo, kar pomeni večje probleme pri izterjavi dolga. Drugi razlog za to pa bi bil, da podjetje samo podaljšuje roke plačil kupcem, jih s tem kreditira ter jih tako veže nase in vodi tako prodajno politiko.

$$= \frac{\text{prihodki od prodaje}}{\text{povprečno stanje terjatev do kupcev}}$$

Terjatve so se leta 2003 obrnile hitreje kot leto prej, saj se je koeficient povečal za 8,6 %. Tako so se terjatve leta 2002 obrnile 3,06-krat, leta 2003 pa 3,32-krat.

Iz koeficienta obračanja terjatev do kupcev lahko izračunamo še kazalec povprečne dobe vezave terjatev do kupcev, ki nam pove povprečno število dni, ki pretečejo med prodajo blaga in plačilom.

$$= \frac{365 \text{ dni}}{\text{koeficient obračanja terjatev}}$$

Zaradi boljšega obračanja terjatev v letu 2003 se je povprečna doba vezave terjatev skrajšala za skoraj 10 dni. Tako je podjetje v letu 2003 kreditiralo kupce 109,94 dni, leta 2002 pa 119,28 dni. To pomeni, da povprečno preteče v letu 2003 109,94 dni, v letu 2002 pa 119,28 dni med prodajo blaga in prejetim plačilom. Kazalniki obračanja so vidni v Tabeli 14.

Tabela 14: Kazalniki obračanja

Kazalnik	Fenolit			Dejavnost		
	2002	2003	Indeks 03/02	2002	2003	Indeks 03/02
Koeficient obračanja zalog materiala in surovin	8,93	9,81	109,9	N.P.	N.P.	N.P.
Povprečna doba vezave zalog materiala in surovin	40,88	37,21	91,0	N.P.	N.P.	N.P.
Koeficient obračanja gotovih proizvodov	49,81	39,44	79,2	N.P.	N.P.	N.P.
Povprečna doba vezave gotovih proizvodov	7,33	9,25	126,2	N.P.	N.P.	N.P.
Koeficient obračanja terjatev do kupcev	3,06	3,32	108,6	N.P.	N.P.	N.P.
Povprečna doba vezave terjatev do kupcev	119,28	109,94	92,2	N.P.	N.P.	N.P.

Vir: Bilance stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. v letih 2001, 2002 in 2003; Izkazi poslovnega izida podjetja Fenolit v letih 2002 in 2003; Lasten izračun.

Na podlagi izračunanih kazalnikov obračanja lahko ugotovimo, da so se koeficienti obračanja v letu 2003 povečali, posledično temu pa so se zmanjšale povprečne dobe vezave zalog materiala in surovin ter terjatev do kupcev. Obratno velja za zaloge gotovih proizvodov.

Podjetje je imelo dokaj nizek koeficient obračanja zalog materiala, kar pomeni, da je bil material vezan v sredstvih podjetja 40 dni, oziroma v letu 2003 37 dni. To pomeni, da se je šele po toliko dneh spremenil v drugo obliko gibljivih sredstev.

Koeficient obračanja terjatev do kupcev ni zadovoljiv in je prenizek, saj je bilo v letu 2002 potrebnih 119 dni, da so se terjatve preoblikovale v drugo pojavno obliko gibljivih sredstev, leta 2003 pa nekoliko manj, in sicer 110 dni. Podjetje naj poskuša skrajšati roke plačil, saj bo kljub temu še vedno dovolj dolgo financiralo kupce ter jih tako vezalo nase, poleg tega pa se bodo denarna sredstva hitreje stekala v njegovo blagajno.

6. SWOT ANALIZA

Uspešnost današnjega podjetja temelji na njegovi sposobnosti, da pravočasno zazna in izkoristi priložnosti v okolju, v katerem je prisotno, obenem pa mora paziti na nevarnosti, katerim se mora izogniti. V podjetju je zelo pomembno tekoče ugotavljanje njegovih prednosti in slabosti ter tako določiti njegove sposobnosti za učinkovito izkoriščanje priložnosti in izogibanje nevarnostim v poslovnem okolju. Da bi prednosti in slabosti lahko določili, so potrebne informacije, ki so odraz analize notranjih dejavnikov podjetja, kot tudi informacije iz njegovega okolja. Med zunanjimi dejavniki rasti in razvoja podjetja je treba opozoriti na hitro se razvijajoče gospodarske panoge, na obstoječe in ugotovljene tržne priložnosti, na učinke zunanje ekonomije, na ekonomijo velikega obsega ter zagotavljanja čim večje stopnje poslovne fleksibilnosti. Upoštevanja vreden notranji dejavnik rasti in razvoja podjetja so premalo zaposlene (izkoriščane) določene prvine poslovnega procesa, ki lahko pomenijo konkurenčno prednost za podjetje (Pučko, 1999, str. 174).

Odločil sem se, da bom svojo analizo podjetja Fenolit izvedel še s pomočjo SWOT analize. PSPN oziroma SWOT je kratica, sestavljena iz prvih črk naslednjih slovenskih oziroma angleških izrazov: Prednosti oz. Strengths, Slabosti oz. Weaknesses, Priložnosti oz. Opportunities, Nevarnosti oz. Threats. Cilj SWOT analize je ugotoviti, kje ima podjetje svoje prednosti v primerjavi s tekmeci, kje so njegove priložnosti, ki jih mora izkoristiti, ter kje so njegove slabosti v primerjavi s konkurenti in nevarnosti, ki se jim mora izogniti.

Analizo sestavljata dva dela, in sicer zunanja in notranja analiza. Zunanja analiza je analiza zunanjega okolja podjetja, iz katerega izhajajo priložnosti in nevarnosti za podjetje. Notranja analiza pa predstavlja prednosti in slabosti podjetja. Priložnosti podjetja lahko opredelimo kot splet okoliščin, ki se lahko izkažejo kot pozitivne, če jih podjetje dobro izkoristi. Nevarnosti pa so prav tako splet okoliščin, ki lahko negativno vplivajo na poslovanje podjetja, če se uresničijo. Prednosti so tiste sposobnosti podjetja, katerih konkurenca nima, oziroma je v njih slabša. Ravno obratno velja za slabosti.

Prednosti predstavljajo tiste sposobnosti podjetja, ki povečujejo konkurenčnost podjetja in mu dajejo prednost pred tekmeci. Prednosti se lahko kažejo v znanju, spretnostih, finančnih virih, vodilni vlogi na trgu, podobi podjetja in tako naprej. Slabosti pa so nasprotno tiste značilnosti podjetja, ki ovirajo podjetje pri svoji uspešnosti, mu zmanjšujejo konkurenčnost in lahko resno ogrozijo uspeh podjetja.

Priložnosti lahko opredelimo kot kombinacijo časa, okoliščin in prostora, ki lahko dajo dobre rezultate v korist podjetja, če so usklajene z ustreznimi aktivnostmi podjetja. Nevarnost pa podjetju predstavljajo dogodki, ki bi v primeru, da bi se uresničili, povzročili škodo poslovanju podjetja. Za te dogodke obstaja velika verjetnost, da se bodo uresničili.

Eden od razlogov za uporabo SWOT analize je ta, da je uporabna tako za majhna podjetja, korporacije, kot tudi za posamezne strateške poslovne enote podjetja. V diplomski nalogi bom SWOT analizo izdelal za celotno podjetje Fenolit.

Tabela 15: SWOT oziroma PSPN analiza podjetja Fenolit

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • podjetje ima znanje za izdelavo izdelkov iz plastičnih mas • visoka kakovost in zanesljivost proizvodov (ISO standardi) • močan razvojno tehnološki oddelek • h kupcu usmerjeno podjetje (kupec kot »partner«) • zavzetost za nenehen napredek • sodobna delovna sredstva in oprema • fleksibilnost in možnost izdelave manjših serij 	<ul style="list-style-type: none"> • velika obremenjenost zaposlenih • povprečna doba vezave terjatev do kupca je predolga • premajhna povezanost s podjetji istovrstne dejavnosti • prepoved širitve podjetja zaradi lege • neustrezno ravnanje z odpadki • slabšanje komunikacije med zaposlenimi • internetna stran
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> • dostop do večjega, že obstoječega trga z vstopom v EU, prav tako kot tudi do trga, ki ga predstavljajo nove članice EU iz V Evrope • optimizacija poslovnih procesov, ki vpliva na znižanje stroškov v podjetju • diverzifikacija na nova poslovna področja • podpora v znanju in razvoju 	<ul style="list-style-type: none"> • odpori lokalnega prebivalstva • nevarnost ekološkega onesnaženja • močna tuja konkurenca • padanje vrednosti ameriškega dolarja • rast cen surovin

Vir: Lasten vir

Podjetje Fenolit se zaveda, kako pomembna je kakovost in zanesljivost njihovih proizvodov, zato je podjetje zaposlilo strokovnjake na tem področju, ki imajo znanje za izdelavo take vrste izdelkov. Tako je proučevano podjetje v letu 2000 pridobilo certifikat kakovosti ISO 9001 in se s tem zavezalo k doslednemu uresničevanju politike kakovosti. Imajo tudi zelo močan razvojno-tehnološki oddelek, ki je fleksibilen in omogoča tudi izdelavo manjših serij. Razvojni oddelek je v podjetju nujno potreben, ker je podjetje usmerjeno h kupcu in razvija

nove proizvode po naročilu kupcev. Tako se tudi nenehno zavzemajo za napredek v podjetju, ki pa je v današnjem času zaradi močne, predvsem tuje konkurence nujno potreben. Podjetje Fenolit je zlasti v letu 2003 veliko vlagalo v svoje proizvodne naprave in stroje, tako da ima sedaj sodobna delovna sredstva in opremo, ki omogočajo lažje in bolj varno delo.

Seveda ima podjetje poleg prednosti tudi slabosti. Velik problem je ta, da ima podjetje v proizvodnji, ki je glavna za obstoj podjetja Fenolit, premalo zaposlenih ljudi. Zaradi tega prihaja do preobremenjenosti teh ljudi. Naslednji problem je predolga povprečna doba vezave terjatev do kupcev. Glede na to, da podjetje veže kupca nase že tako, da razvija zanj izdelke, ga ni potrebno še tako dolgo kreditirati in čakati na njegovo plačilo. To dobo mora podjetje v prihodnosti skrajšati. Premajhna je povezanost podjetja Fenolit z drugimi podjetji v dejavnosti, predvsem z glavnim konkurentom – podjetjem Melamin. Če bi se samo razvojna oddelka dopolnjevala, bi vsako od podjetij prihranilo veliko denarnih sredstev, ki jih dajeta v raziskave in razvoj. Obravnavano podjetje je tudi omejeno glede širitve podjetja zaradi Ljubljanskega barja, na katerem leži. Okoljevarstveniki namreč ne dovolijo postavitve novih reaktorjev, ampak le zamenjavo obstoječih in postavitve večjih reaktorjev. Neustrezno je tudi ravnanje z odpadki in tistimi proizvodi, ki so neustrezne kakovosti oziroma jih podjetje ne more prodati. Del teh odpadkov poskuša ponovno uporabiti v proizvodnji; česar pa ne more, skladišči v sodih. Slaba je tudi internetna stran, ki bi lahko podala več informacij o podjetju.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo so se podjetju odprle nove priložnosti za širitev kroga kupcev in dostop do večjega, že obstoječega trga, prav tako pa tudi do trga, ki ga predstavljajo nove članice z vzhodnega dela Evropske unije. Podjetje bi se moralo bolj zavzemati za optimizacijo poslovnih procesov, saj le-to vpliva na znižanje stroškov v podjetju. Svojo proizvodnjo bi moralo tudi diverzificirati na kakšna druga poslovna področja, saj imajo za to dovolj sredstev in znanja.

Glavno nevarnost pa podjetju predstavlja odpor lokalnega prebivalstva, ki se vedno bolj pritožuje zaradi onesnaženosti okolja. Glede na to, da je podjetje Fenolit kemijsko podjetje, je zelo velika nevarnost ekološkega onesnaženja (onesnaženost pitne vode, pogin rib v bližnjem potoku). Nevarnost predstavlja tudi močna tuja konkurenca, ki je vedno bolj neusmiljena in ogroža obstoj podjetja. Podjetje večino svojih izdelkov izvozi v tujino, kar okrog 72 %, in zato nevarnost predstavlja tudi padanje vrednosti ameriškega dolarja. In nenazadnje tudi rast cen na nabavnem trgu surovin draži proizvodnjo podjetja.

Podjetje Fenolit ima kar nekaj prednosti, katere mora začeti izkoriščati v čim večji meri, pri tem pa ne sme pozabiti na priložnosti, ki se mu ponujajo in jih mora izkoristiti, preden jih začne izkoriščati konkurenca. Seveda ne sme zanemarjati slabosti, ker se le-te lahko obrnejo proti podjetju, ampak jih mora čim prej poskusiti odpraviti. Tudi nevarnosti ne sme dati na stranski tir, ampak jih mora spremljati in se jim izogibati, da ne pride do situacije, ko bi lahko le-te ogrozile poslovanje podjetja.

7. SKLEP

S finančno analizo sem analiziral finančni položaj podjetja Fenolit v letu 2003 in ga pri tem primerjal s poslovnimi rezultati iz leta 2002. Kot glavni vir računovodskih podatkov sta mi služili bilanci stanja ter izkaza poslovnega izida za leti 2002 in 2003, ki sem jih dobil v računovodski službi podjetja.

Na osnovi analize bilance stanja podjetja sem ugotovil, da v podjetju prevladujejo gibljiva sredstva s 60 %, stalna sredstva pa imajo 40 % udeležbo v vseh sredstvih. Tudi dejavnost ima nekaj več gibljivih sredstev kot stalnih, in sicer je razmerje 53 % proti 47 %. V strukturi sredstev podjetja se delež gibljivih sredstev glede na pretekla leta povečuje, vzrok pa je povečana vrednost zalog ter kratkoročnih poslovnih terjatev. Trenutno pri taki strukturi sredstev podjetje nima težav, ki pa se lahko v prihodnosti hitro pojavijo, če podjetje kopičenih zalog ne bo moglo prodati oziroma ne bo moglo izterjati terjatev do kupcev.

Na strani obveznosti do virov sredstev prevladuje kapital s skoraj 60 % deležem, sledijo mu kratkoročne obveznosti s 30 % udeležbo. S 60 % deležem kapitala so postavljeni dokaj trdni temelji za stabilno poslovanje in tudi tveganje upnikov je manjše.

Rezultati poslovanja iz izkaza poslovnega izida kažejo, da je podjetje uspešno zaključilo poslovanje v obeh proučevanih letih. Skupni prihodki so se tako pri dejavnosti kot pri podjetju v letu 2003 povečali, in sicer pri podjetju za 12,5 % in tako znašali 3,1 milijarde SIT, pri dejavnosti pa so se skupni prihodki povečali za 5,4 % in znašali 10,1 milijarde SIT. Podjetje in dejavnost sta v obeh letih ustvarila pozitiven poslovni rezultat (celotni dobiček), ki je bil pri podjetju v letu 2003 glede na preteklo leto višji za 27 %, čisti dobiček pa za 43,4 %. Pri dejavnosti se je celotni dobiček v letu 2003 glede na leto 2002 zmanjšal za 13,9 %. V letu 2003 je podjetje nadaljevalo s povečanjem proizvodnje in prodaje, pridobilo nove trge, povečalo dobiček in moderniziralo svojo opremo.

Pri kazalnikih financiranja opazimo porast dolžniškega in zmanjšanje lastniškega vira financiranja, kar pomeni, da je tveganje upnikov podjetja nekoliko večje, poslovanje podjetja pa zato nekoliko manj stabilno kot sicer. Vendar je to še vedno za podjetje ugodno, saj je dolžniški vir financiranja lahko ugodnejši kot lastniški vir financiranja. Vzrok za najetje kredita je predvsem vlaganje podjetja v nove proizvodjalne naprave in stroje.

Izračunani kazalniki stanja investiranja potrjujejo ugotovitev, da v podjetju prevladujejo gibljiva sredstva. Tudi dejavnost ima več gibljivih sredstev kot stalnih. Po eni strani je to dobro, saj lahko z gibljivimi sredstvi zagotovimo večji pretok sredstev v denarno obliko.

Problem predstavljajo likvidnostni kazalniki. Nizka vrednost hitrega koeficienta, ki se je v letu 2003 še zmanjšala za 34,6 %, nam prikazuje, da ima podjetje prenizka likvidna sredstva, da bi z njimi lahko pokrivalo kratkoročne obveznosti. Vrednost pospešenega koeficienta je

zadovoljiva, vrednost kratkoročnega koeficienta pa po priporočilih raznih avtorjev prenizka. Vrednost pospešenega koeficienta in kratkoročnega koeficienta se je v letu 2003 malenkostno povečala. Pri dejavnosti se je vrednost tudi povečala, in sicer za okrog 15 %. Vodstvo podjetja bi se moralo zavedati, da potrebuje več likvidnih sredstev, da bi zadovoljivo pokrivalo svoje dolgove oziroma obveznosti.

Z analizo gospodarnosti oziroma ekonomičnosti poslovanja sem ugotovil, da do bistvenih sprememb vrednosti kazalnikov ni prišlo. Skupni prihodki presegajo skupne odhodke, zato lahko rečem, da je poslovanje družbe gospodarno (učinkovito).

Kazalniki donosnosti so se pri proučevanem podjetju v letu 2003 povečali glede na prejšnje leto, in sicer čista donosnost kapitala (ROE) za 34,9 %; čista donosnost sredstev (ROA) pa za 30,9 %. Pri dejavnosti pa se je vrednost obeh kazalcev zmanjšala, in sicer ROE za 14,7 %; ROA pa za 14,6 %.

Pri kazalnikih obračanja v podjetju velik problem predstavlja nizek koeficient obračanja terjatev do kupcev in s tem dolga povprečna doba vezave terjatev do kupcev, ki se je v letu 2003 sicer zmanjšala iz 119,28 dni na 109,94 dni. Podjetje mora še v prihodnje voditi tako politiko, da bo povečalo koeficient obračanja terjatev do kupcev in s tem zmanjšalo povprečno dobo vezave terjatev.

Pri pisanju diplomskega dela sem se srečeval z različnimi težavami, kot so pomanjkljivi podatki, nezadostno razčlenjene bilance stanja in izkazi poslovnega izida. Zaradi tega se nekaterih analiz nisem lotil, oziroma sem jih opravil v okviru danih omejitev. Zavedam se, da bi se dalo z dodatnimi analizami dobiti še bolj zanesljiv in jasen vpogled v poslovanje obravnavanega podjetja.

Na osnovi analize računovodskih izkazov, analize s finančnimi kazalniki ter primerjave s panogo, v kateri deluje, lahko sklepam, da je podjetje Fenolit v celoti poslovalo uspešno, zato je tako politiko poslovanja potrebno ohraniti tudi v prihodnje, hkrati pa tudi poskušati izboljšati tiste segmente, pri katerih se pojavljajo določene rezerve.

LITERATURA

1. Bergant Živko: Ali so kratkoročni, pospešeni in hitri koeficient res informacije o kratkoročni plačilni sposobnosti?. Zbornik 31. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1999, str. 395–410.
2. Brigham F. Eugene: Fundamental of Financial Management. 7th edition. Fort Worth : The Dryden Press, 1995. 843 str.
3. Helfert Erich A.: Techniques of Financial Analysis. 8th edition. Homewood : Richard D. Irwin Inc., 1994. 608 str.
4. Hieng Romana et al.: Bilanca stanja. IKS, Ljubljana, 2005, 1/2, str. 21–70.
5. Hočevar Marko, Igličar Sandi, Zaman Maja: Osnove računovodstva. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 461 str.
6. Melavc Dane, Turk Ivan: Računovodstvo. Kranj : Moderna organizacija, 2001. 547 str.
7. Mramor Dušan: Uvod v poslovne finance. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1993. 381 str.
8. Pučko Danijel: Analiza poslovanja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1998. 289 str.
9. Pučko Danijel: Strateško upravljanje. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1999. 399 str.
10. Pučko Danijel, Rozman Rudi: Ekonomika in organizacija podjetja. 1. knjiga: Ekonomika podjetja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 344 str.
11. Rovčanin Adnan: Upravljanje finansijama. Sarajevo : Ekonomski fakultet, 2003. 337 str.
12. Stepko Draga: Ekonomika podjetja – Pojmovanje prihodkov, odhodkov in čistega poslovnega rezultata. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1991. 73 str.
13. Stickney P. Clyde: Financial Reporting and Statement Analysis. Third edition. Fort Worth : The Dryden Press, 1996. 730 str.
14. Turk Ivan: Uvod v ekonomiko poslovnega sistema. Ljubljana : Zveza društev računovodskih in finančnih delavcev Slovenije, 1990. 332 str.
15. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 814 str.
16. Turk Ivan, Melavc Dane, Korošec Bojana: Uvod v računovodstvo. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2004. 600 str.
17. White I. Gerald, Sondhi C. Ashwinpaul, Fried Dov: The Analysis and Use of Financial Statement. Connecticut : Atlis graphics, 1993. 1198 str.

VIRI

1. Bilanca stanja podjetja Fenolit d. d. na dan, 31. 12. 2001.
2. Bilanca stanja podjetja Fenolit d. d. na dan, 31. 12. 2002.
3. Bilanca stanja podjetja Fenolit d. d. na dan, 31. 12. 2003.
4. Cene industrijskih proizvodov za leti 2001 in 2002. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. 18 str. [URL: <http://www.sigov.si/zmar/arhiv/og1203/cene.pdf>], december 2003.
5. Indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih. Statistične informacije. [URL: http://www.stat.si/novice_poglej.asp?ID=129], 21.03.2005.
6. Indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih. Statistične informacije. [URL: <http://www.stat.si/indikatorji.asp?ID=19>], 21.03.2005.
7. Indeks inflacije. Statistične informacije. [URL: <http://www.stat.si/indikatorji.asp?ID=1>], 21.03.2005.
8. Izkaz poslovnega izida podjetja Fenolit d. d. za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2001.
9. Izkaz poslovnega izida podjetja Fenolit d. d. za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2002.
10. Izkaz poslovnega izida podjetja Fenolit d. d. za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2003.
11. Podatki o dejavnosti AJPES-a, Finančni podatki za panogo DG 24.160, Proizvodnja plastičnih mas v primarni obliki za leta 2001, 2002 in 2003. [URL: <http://www.ajpes.si>], 2004.
12. Poslovno poročilo podjetja Melamin d.d.. Kočevje : Melamin d.d., 2004. 62 str.
13. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana : Slovenski inštitut za revizijo, 2001. 357 str.
14. Število podjetij po dejavnosti. Statistične informacije. [URL: http://www.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418805S&ti=%8Atevilopodjetij+po+dejavnosti+%28C%2DK%29%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/14188_podjetja/&lang=2], 21.03.2005.

PRILOGE

Tabela 1: Podatki iz bilanc stanja za podjetje Fenolit za leta 2001, 2002 in 2003

BILANCA STANJA	31. 12. 2001		31.12.2002	31. 12. 2003	
	Tekoče cene	Stalne cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene
SREDSTVA	2.256.529	2.340.021	2.317.318	2.844.245	2.785.744
A. STALNA SREDSTVA	988.406	1.024.977	993.649	1.097.771	1.075.191
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	4.055	4.205	1.464	321	314
a) Dolgoročno odloženi stroški poslovanja	340	353	0	0	0
b) Druga neopredmetena dolgoročna sredstva	3.715	3.852	1.464	321	314
II. Opredmetena osnovna sredstva	763.867	792.130	745.001	968.856	948.928
III. Dolgoročne finančne naložbe	220.484	228.642	247.184	128.594	125.949
B. GIBLJIVA SREDSTVA	1.262.752	1.309.474	1.318.785	1.745.179	1.709.284
I. Zaloge	218.145	226.216	240.271	306.391	300.089
II. Poslovne terjatve	946.258	981.270	919.630	1.302.166	1.275.383
a) Dolgoročne poslovne terjatve	0	0	76	51	50
b) Kratkoročne poslovne terjatve	946.258	981.270	919.554	1.302.115	1.275.333
III. Kratkoročne finančne naložbe	85.008	88.153	76.076	77.704	76.106
IV. Dobroimetja pri bankah, čeki in gotovina	13.341	13.835	82.808	58.918	57.706
C. AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	5.371	5.570	4.884	1.295	1.269
Zabilančena sredstva			327.481	488.200	478.159
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	2.256.529	2.340.021	2.317.318	2.844.245	2.785.744
A. Kapital	1.368.016	1.418.633	1.473.539	1.628.540	1.595.044
I. Vpoklicani kapital	388.671	403.052	388.671	388.671	380.677
a) Osnovni kapital	388.671	403.052	388.671	388.671	380.677
b) Nvpoklicani kapital	0	0	0	0	0
II. Kapitalske rezerve	0	0	0	0	0
III. Rezerve iz dobička	157.116	162.929	157.116	157.116	153.884
IV. Prenesen čisti poslovni izid	120.461	124.918	226.372	331.794	324.970
V. Čisti poslovni izid poslovnega leta	105.911	109.830	105.422	154.924	151.737
VI. Prevrednotovalni popravki kapitala	595.857	617.904	595.958	596.035	583.776
B. REZERVACIJE	45.090	46.758	0	0	0
C. FINANČNE IN POSLOVNE OBVEZNOSTI	829.694	860.392	830.349	1.212.291	1.187.356
a) Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	127.200	131.906	112.018	267.737	262.230
b) Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	702.494	728.486	718.331	944.554	925.126
D. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	13.730	14.238	13.430	3.414	3.344
Zabilančene obveznosti			327.481	488.200	478.159

Vir: Bilance stanja podjetja Fenolit na dan 31.12. za leta 2001, 2002 in 2003.

Tabela 2: Podatki iz bilanc stanja za dejavnost za leti 2002 in 2003

BILANCA STANJA	31. 12. 2002	31. 12. 2003	
	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene
SREDSTVA	8.368.614	8.973.874	8.789.299
A. STALNA SREDSTVA	4.116.115	4.178.089	4.092.154
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	21.406	14.027	13.739
a) Dolgoročno odloženi stroški poslovanja	8.185	2.303	2.256
b) Druga neopredmetena dolgoročna sredstva	13.221	11.724	11.483
II. Opredmetena osnovna sredstva	3.735.023	3.924.673	3.843.950
III. Dolgoročne finančne naložbe	359.686	239.389	234.465
B. GIBLJIVA SREDSTVA	4.245.330	4.789.968	4.691.448
I. Zaloge	1.085.256	1.187.677	1.163.249
II. Poslovne terjatve	2.139.229	2.754.711	2.698.052
a) Dolgoročne poslovne terjatve	96	1.852	1.814
b) Kratkoročne poslovne terjatve	2.139.133	2.752.859	2.696.238
III. Kratkoročne finančne naložbe	679.892	624.220	611.381
IV. Dobroimetja pri bankah, čeki in gotovina	340.953	223.360	218.766
C. AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	7.169	5.817	5.697
Zabilančena sredstva	327.481	860.995	843.286
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	8.368.614	8.973.874	8.789.299
A. Kapital	5.531.708	5.876.440	5.755.573
I. Vpoklicani kapital	1.194.214	1.146.480	1.122.899
a) Osnovni kapital	1.194.214	1.146.480	1.122.899
b) Nevpoklicani kapital	0	0	0
II. Kapitalske rezerve	35.064	37.348	36.580
III. Rezerve iz dobička	1.522.061	1.521.291	1.490.001
IV. Prenesen čisti poslovni izid	649.629	1.092.214	1.069.749
V. Čisti poslovni izid poslovnega leta	439.463	401.084	392.834
VI. Prevrednotovalni popravki kapitala	1.691.277	1.678.023	1.643.510
B. REZERVACIJE	3.600	7.142	6.995
C. FINANČNE IN POSLOVNE OBVEZNOSTI	2.816.453	3.074.528	3.011.291
a) Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	287.996	583.586	571.583
b) Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	2.528.457	2.490.942	2.439.708
D. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	16.853	15.764	15.440
Zabilančene obveznosti	327.481	860.995	843.286

Vir: AJPES finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.

Tabela 3: Podatki iz izkaza poslovnega izida za podjetje Fenolit za leta 2001, 2002 in 2003

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	Leto 2001		Leto 2002	Leto 2003	
	Tekoče cene	Stalne cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene
1. Čisti prihodki od prodaje	2.897.817	3.045.606	2.661.641	3.135.315	3.058.844
a) Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	1.252.403	1.316.276	873.916	840.897	820.387
b) Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	1.645.414	1.729.330	1.787.725	2.294.418	2.238.457
2. Sprem. vred. zalog proizvodov in nedok. proiz.	18.316	19.250	11.794	24.351	23.757
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0	0	0	0
4. Drugi poslovni prihodki	21.493	22.589	658	3.324	3.243
5. Stroški blaga, materiala in storitev	2.335.198	2.454.293	2.051.851	2.424.973	2.365.827
a) Nab. vred. prod. blaga in mat. ter str. porab. mat.	2.005.412	2.107.688	1.624.345	2.019.477	1.970.221
b) Stroški storitev	329.786	346.605	427.506	405.496	395.606
6) Stroški dela	299.199	314.458	354.004	386.461	377.035
a) Stroški plač	211.534	222.322	248.171	292.011	284.889
b) Stroški pokojninskih zavarovanj	0	0	21.944	0	0
c) Stroški drugih zavarovanj	33.863	35.590	18.303	44.964	43.867
d) Drugi stroški dela	53.802	56.546	65.586	49.486	48.279
7. Odpisi vrednosti	118.322	124.356	151.652	127.834	124.716
a) Amortizacija in prevred. posl. odh. NDS in OOS	115.990	121.905	129.351	124.711	121.669
b) Prevrednotovalni posl. odh. pri obratnih sred.	2.332	2.451	22.301	3.123	3.047
8. Drugi poslovni odhodki	14.970	15.733	8.869	8.076	7.879
9. Finančni prihodki iz deležev	13.741	14.442	39	4	4
10. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	36.056	37.895	56.191	23.286	22.718
11. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	67.788	71.245	46.993	19.432	18.958
12. Prevrednotovalni finančni odhodki	5.577	5.861	1.527	0	0
13. Finančni odhodki za obresti	139.487	146.601	90.884	105.105	102.542
14. Davek iz dobička iz rednega delovanja	0	0	0	0	0
15. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja	142.459	149.724	118.529	153.262	149.524
16. Izredni prihodki	7.400	7.777	6.697	3.191	3.113
17. Izredni odhodki	5.792	6.087	5.526	623	608
18. Poslovni izid zunaj rednega delovanja	1.608	1.690	1.171	2.568	2.505
19. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja	38.156	40.102	14.278	906	884
20. Drugi davki, ki niso izkazani v drugih post.	0	0	0	0	0
21. Čisti poslovni izid poslovnega leta	105.911	111.312	105.422	154.924	151.145
22. Preneseni čisti dobiček/izguba			226.372	331.794	323.701
23. Zmanjšanje kapitalskih rezerv			0	0	0
24. Zmanjšanje rezerv iz dobička			0	0	0
25. Povečanje rezerv iz dobička			0	0	0
26. Bilančni dobiček/izguba			331.794	486.718	474.847

Vir: Izkazi poslovnega izida podjetja Fenolit v letih 2001, 2002 in 2003.

Tabela 4: Podatki iz izkaza poslovnega izida za dejavnost za leti 2002 in 2003

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	Leto 2002	Leto 2003	
	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene
1. Čisti prihodki od prodaje	9.195.167	10.125.753	9.878.783
a) Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	2.703.357	2.643.268	2.578.798
b) Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	6.491.810	7.482.485	7.299.985
2. Sprem. vred. zalog proizvodov in nedok. proizvodnje	11.428	25.217	24.602
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	4.674	0	0
4. Drugi poslovni prihodki	148.044	133.258	130.008
5. Stroški blaga, materiala in storitev	6.783.922	7.670.977	7.483.880
a) Nab. vred. prod. blaga in mat. ter str. porab. mat.	5.644.297	6.504.633	6.345.983
b) Stroški storitev	1.139.625	1.166.344	1.137.897
6) Stroški dela	1.444.255	1.550.741	1.512.918
a) Stroški plač	1.043.629	1.124.142	1.096.724
b) Stroški pokojninskih zavarovanj	49.654	95.051	92.733
c) Stroški drugih zavarovanj	155.636	104.142	101.602
d) Drugi stroški dela	195.336	227.406	221.859
7. Odpisi vrednosti	588.497	455.615	444.502
a) Amortizacija in prevred. poslovni odh. NDS in OOS	460.155	420.804	410.540
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sred.	128.342	34.811	33.962
8. Drugi poslovni odhodki	63.737	72.016	70.260
9. Finančni prihodki iz deležev	1.219	1.226	1.196
10. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	78.887	23.286	22.718
11. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	164.374	96.250	93.902
12. Prevrednotovalni finančni odhodki	5.560	9.771	9.533
13. Finančni odhodki za obresti	247.041	222.100	216.683
14. Davek iz dobička iz rednega delovanja	39.145	32.019	31.238
15. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja	431.636	391.751	382.196
16. Izredni prihodki	44.775	15.866	15.479
17. Izredni odhodki	19.254	1.430	1.395
18. Poslovni izid zunaj rednega delovanja	25.521	14.436	14.084
19. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja	15.672	5.832	5.690
20. Drugi davki, ki niso izkazani v drugih postavkah	0	0	0
21. Čisti poslovni izid poslovnega leta	441.485	400.355	390.590
22. Preneseni čisti dobiček/izguba	649.933	1.091.440	1.064.820
23. Zmanjšanje kapitalskih rezerv	0	0	0
24. Zmanjšanje rezerv iz dobička	0	1.008	983
a) Zmanjšanje zakonskih rezerv	0	0	0
b) Zmanjšanje rezerv za lastne deleže	0	1.008	983
c) Zmanjšanje statutarnih rezerv	0	0	0
d) Zmanjšanje drugih rezerv iz dobička	0	0	0
25. Povečanje rezerv iz dobička	1.885	238	232
a) Povečanje zakonskih rezerv	586	238	232
b) Povečanje rezerv za lastne deleže	1.299	0	0
c) Povečanje statutarnih rezerv	0	0	0
d) Povečanje drugih rezerv iz dobička	0	0	0
26. Bilančni dobiček/izguba	1.089.533	1.493.298	1.456.876

Vir: AJPEŠ finančni podatki za panogo DG 24.160 za leti 2002 in 2003.